

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

--

कृष्ण यजुर्वेदीय एकाग्निकाण्डः

(मन्त्र प्रश्नः)

Table of Contents

1 कृष्णयजुर्वेदीय एकाग्निकाण्डः – प्रपाठकः 1	13
विवाहमन्त्राः (1.1 – 1.12).....	15
1.1 विवाहे वरप्रेषणाद्यः.....	15
1.1.1. वरप्रेषणम्.....	15
1.1.2. स्वयम् दृष्ट्वा जपः	15
1.1.3 समीक्षणम्.....	15
1.1.4. वध्वा म्रुवोरन्तरं संसृज्य प्रतीचीनं निरसनम्.....	16
1.1.5. कन्यानयनकाले बन्धुजनरोदने जपः.....	16
1.1.6. जलाहरणाय प्रेषणम्.....	16
1.1.7 वधूशिरसि दर्भेण्वनिधानम्.....	16
1.1.8 तस्मिन्निण्वे उगच्छिद्रप्रतिष्ठापनम्.....	16
1.1.9 छिद्रे सुवर्णनिधानं.....	17
1.2 विवाहे स्नानाद्यः.....	17
1.2.1 स्नानमन्त्राः.....	17
1.2.2. अहतस्य वाससः परिधानम्.....	18
1.2.3. योक्त्रबन्धनम्.....	18
1.2.4. अग्निमभ्यानयनम्.....	18
1.3 आज्यभागान्ते अभिमन्त्रणम्.....	19
1.3.1. आज्यभागान्ते अभिमन्त्रणम्.....	19

1.3.2. पाणिग्रहणमन्त्राः	19
1.3.3 सप्तपदाभिप्रक्रमणम्.....	20
1.4 विवाहे प्रधानाहुतिमन्त्राः.....	21
1.4.1 प्रधानाहुतिमन्त्राः.....	21
1.5 अश्मास्थापनाद्यः.....	24
1.5.1. अश्मास्थापनम्.....	24
1.5.2. लाजहोमप्रदक्षिणादि	25
1.5.3. योक्त्रविमोचनम्	26
1.5.4 अनुगतस्यौपासनाग्नेः समाधान मन्त्राः.....	27
1.6 विवाहे प्रयाणकाले स्थस्योत्तम्भनी	27
1.6.1. प्रयाणकाले स्थस्योत्तम्भनी	27
1.6.3. आरोहणकालेऽभिमन्त्रणम्.....	28
1.6.4. वर्त्मनोस्सूत्रस्तरणम्.....	28
1.6.5 ततुपरि गमनं	29
1.7 विवाहे तीर्थादिव्यतिक्रमजपाद्यः	29
1.7.1. तीर्थादिव्यतिक्रमे जपः.....	29
1.7.2. नावोऽनुमन्त्रणम्.....	30
1.7.3. तीर्त्वा जपः.....	30
1.7.4. श्मशानादिव्यतिक्रमे होमः	30
1.7.5. क्षीरिवृक्षाद्यतिक्रमे जपः	32

1.7.6. नद्याद्यतिक्रमे जपः	32
1.7.7. वध्वै गृहप्रदर्शनम्.....	32
1.7.8. वाहयोविमोकः	32
1.8 विवाहे चर्मास्तरणाद्यः.....	33
1.8.1. चर्मास्तरणम्	33
1.8.2. गृहप्रवेशे वाचनम्.....	33
1.8.3 प्रविश्य होमः.....	33
1.9 विवाहे चर्मोपवेशनाद्यः.....	35
1.9.1. चर्मोपवेशनं.....	35
1.9.2. षालकाय फलदानम्	35
1.9.3. गृहप्रवेशे जपः	36
1.9.4. ध्रुवारुन्धाति दर्शनम्.....	36
1.9.5 उपकारणसमापनयोः काण्डर्षीणामनन्तरं होमः	36
1.9.6. स्वयम् प्रज्वलितेऽग्नौ समिदाधानम्.....	37
1.10 विवाहे दाण्डोत्थापन मन्त्राद्यः.....	37
1.10.1. दाण्डोत्थापन मन्त्रौ	37
1.10.2 चतुर्थी होमः.....	37
1.11 विवाहे वधवरयोरन्योन्य समीक्षणाद्यः.....	40
1.11.1. वधवरयोरन्योन्यं समीक्षणं.....	40
1.11.2. आज्यशेषेण हृदयदेशे समञ्जनम्.....	40

1.11.3 समञ्जने जपः.....	40
1.12 विवाहे समावेशन जपः.....	41
1.12.1.समावेशनकाले जपः.....	41
1.13 गर्भधाने ऋतुसमावेशः.....	42
1.13.1.ऋतुसमावेशनकाले भार्याया अभिमन्त्रणं.....	42
1.14 ऋतुसमावेशनकाले भार्याया अभिमन्त्रणं.....	44
1.14.1.ऋतुसमावेशनकाले भार्याया अभिमन्त्रणं.....	44
1.14.2. अर्थप्राध्वस्य परिक्षवपरिकासने जपः.....	44
1.14.3 चित्रियस्य वनस्पतेरभिमन्त्रणम्.....	45
1.14.4 शकृद्वितैरुपस्थानम्.....	45
1.14.5. सिग्वातस्याभिमन्त्रणम्.....	45
1.14.6. शकुनेरभिमन्त्रणम्.....	45
1.15 दम्पत्योर्-हृदयविश्लेषे हृदय-संसर्गेप्सोर्-होमः.....	46
1.15.1 दम्पत्योर्-हृदयविश्लेषे हृदय-संसर्गेप्सोर्-होमः.....	46
1.16 पत्युर्वशीकरणं कर्म.....	47
1.16.1. पत्युर्वशीकरणं कर्म.....	47
1.17 सपत्नीबाधनं कर्म.....	48
1.17.1. सपत्नीबाधनं कर्म.....	48
1.18 वध्वाः यक्ष्मादिहरं कर्म.....	49
1.18.1 वध्वाः यक्ष्मादिहरं कर्म.....	49

2 कृष्णयजुर्वेदीय एकाग्निकाण्डः – द्वितीयः प्रपाठकः.....	54
2.1 उपनयनमन्त्राः.....	54
2.1.1 क्षुर कर्म	54
2.2 उपनयनमन्त्राः.....	55
2.2.1.समिदाधानम्	55
2.2.2. अश्मास्तापनम्.....	56
2.2.4. वासः परिधानम्.....	56
2.2.5. मौञ्ज्यजनि मन्त्राः	57
2.3 उपनयनमन्त्राः.....	58
2.3.1. अग्रेरुत्तरतोऽवस्थापनम् प्रोक्षणम् हस्तग्रहणम् परिदानम् उपनयनम् कर्ण जपः प्रश्न-प्रतिवचनं च	58
2.4 उपनयनमन्त्राः.....	60
2.4.1.होम मन्त्राः.....	60
2.4.2. कूर्चरोहणम्	62
2.4.3. सावित्री.....	62
2.4.4. ओष्टकर्णोपस्पर्शनं	62
2.5 उपनयनमन्त्राः.....	63
2.5.1. दण्डादानम्.....	63
2.5.2. कुमारवाचनम् उत्थापनम् आदित्योपस्थानम्.....	63
हस्तग्रहणम् च.....	63

2.6 उपनयनमन्त्राः.....	65
2.6.1 समिदाधानं.....	65
2.6.2 संशासनं वासस आदानं च.....	67
2.7 समावर्तनमन्त्राः.....	67
2.7.1. समिधादानं.....	67
2.7.2. क्षुर कर्म.....	67
2.7.3. मेखलाया उपजूहनं.....	69
2.7.4. स्नान मन्त्राः.....	69
2.7.5. दन्तधावमम् वासः परिधानम् च.....	71
2.7.6. देवताभ्यश्चन्दनप्रदानं.....	71
2.7.7.आत्मनोऽनुलेपः.....	71
2.7.8. उदपात्रे सौवर्णमणिपरिप्लावनम्.....	72
2.7.9. ग्रीवास्वाबन्धनम्	72
2.7.10. वाससः परिधानम्.....	72
2.8 समावर्तनमन्त्राः.....	73
2.8.1. होमः.....	73
2.8.2. स्रग्बन्धनं.....	74
2.8.3. आज्जनमन्त्रः	75
2.9 समावर्तनमन्त्राः.....	75
2.9.1. आज्जनमन्त्रः.....	75

2.9.2. अदर्शविक्षण उपानद्ग्रहण दण्डादान् दिगुपस्थान नक्षत्रचन्द्रोपस्थानानि..	75
2.9.3. मधुपर्गमन्त्राः.....	77
2.10 मधुपर्गमन्त्राः.....	78
2.10.1. मधुपर्गमन्त्राः.....	78
2.11 सीमन्तोन्नयनं.....	80
2.11.1. होममन्त्राः.....	80
2.11.2 वीणागानमन्त्रौ	82
2.11.3 पुंसवनं.....	82
2.11.4 क्षिप्रं सवनं	82
2.11.5 जरायुणाऽवाक्पतने यजुर्भ्यामवोक्षणं.....	83
जातकर्म 2.11.6 full, 2.12 full , 2.13 part	83
2.12 जातकर्म.....	86
2.12.1 मूधन्यवघ्नानम्.....	86
2.12.2 दक्षिणे कर्णे जपः	86
2.12.3 प्राशनमन्त्राः.....	86
2.12.4 स्रापनमन्त्राः	87
2.12.5 पृषदाज्य प्राशनम्.....	88
2.13 जातकर्म.....	88
2.13.1 मातुरङ्गे कुमारमादधाति.....	88
2.13.2 स्तनं थापयति	88

2.13.3 पृथिव्यभिमर्शनं	88
2.13.4 कुमाराभिमर्शनं.....	89
2.13.5 शिरस्त उदकुम्भनिधानं.....	89
2.13.6 फलीकरणमिश्रसर्षपहोमः	89
2.14 जातकर्म.....	90
2.14.1 फलीकरणमिश्रसर्षपहोमः	90
2.14.2 पुत्रस्याभिमन्त्रणं	91
2.14.3 मूर्धन्यवध्राणं.....	91
2.14.4 दक्षिणे कर्णे जपः	91
2.14.5 कुमार्या अभिमन्त्रणम्.....	92
2.14.6 अन्नप्राशन मन्त्राः.....	92
2.14.7 चौळ मन्त्राः	93
2.15 गृहनिर्माण प्रवेशौ.....	93
2.15.1 गृहनिर्माणप्रवेशौ	93
2.16 स्वग्रगृहीतस्याभिमन्त्रणम्	97
2.16.1 स्वग्रगृहीतस्याभिमन्त्रणम्.....	97
2.16.2 शङ्खग्रहगृहीतस्याभि-मन्त्रणम्	99
2.16.3 सर्पबलिः	99
2.17 सर्पबलिः.....	100
2.17.1 सर्पबलिः	100

2.18 आग्रयणाद्यः.....	106
2.18.1. आग्रयणं.....	106
2.18.2 हेमन्तप्रत्यवरोहणं.....	106
2.18.3 ईशान बलिः.....	107
2.19 मासिश्राद्धं.....	110
2.19.1 मासिश्राद्धं.....	110
2.20 मासिश्राद्धं.....	113
2.20.1 मासिश्राद्धं.....	113
2.20.2 अष्टका.....	115
2.21 अष्टकाद्यः	117
2.21.1 अष्टका.....	117
2.21.2 सनिमित्वा जपः	118
2.21.3 रथादिलाभे स्वीकारः.....	118
2.21.4 सँवादमेध्यतः कर्म.....	119
2.22 विविधकर्माणि.....	120
2.22.1. क्रोधापनयनार्थं कर्म.....	120
2.22.2. असम्भवेप्सोः कर्म.....	120
2.22.3. पुण्यव्यवहारसिद्ध्यर्थं कर्म.....	121
2.22.4. स्नेहाविच्चेदार्थं कर्म.....	121
2.22.5 पलायितदासुदीनां पुनरागमनफलं कर्म.....	121

2.22.6 देहे फलदिपतने प्रक्षालनं.....	122
2.22.7 आगारस्थूणाविरोहणादीषु होमः.....	123
2.22.8 अमात्यानामाभिमुख्येन निधने परिधिनिधानम्.....	124

=====

Notes on Ekaagni Kanda Compilation:

Source Reference:

This book is compiled from Ekaagni Kanda book published under the authority of Maharaja of Mysore in 1902 edited by Great Scholar Srinivasa Acharya containing the commentary of Shri Haradatta Mishra printed at Government Branch Press, Mysore.

Structure of the Book:

Ekaagni Khanda has two Prapaatakas, first with 18 Khandas and Second with 22 Khandas. A Khanda is a section with specific set of Statements consisting of Mantras. The Source Book gives the number of Statements as well as the number of Mantras in each Khanda. The Mantra Number reference is given at the end of word/padam or statement where the Mantra ends. The Subject title is also given in the Source book. These are given as titles in Index for reference and we have also indicated the end of specific subjects wherever reference is available. Korvai is given for each Khanda indicated as (K1,K2) etc. as reference with the number of statements in that Khanda. If a Khanda has more than 20 Statements, both 10th and 20th Statement will have a reference as “()”.

A number of short forms of Mantras are given for which the expansion is provided in a Box. “{ }” bracket symbol used here to indicate the Mantras which are to be expanded.

Anushangam also is present for few Mantras and are represented immediately after the corresponding Mantra. “ * ” star symbol has been used to indicate the Mantras which are to be chanted in “anushanga” format.

References of Source Mantras have been indicated where a Mantra is expanded. The symbols or notations used are:

TS - Taittiriya Samhita

TB - Taittiriya Braahamanam

TA - Taittiriya Aranyakam

EAK – Ekaagni Kaandam

RV - Rig Veda Samhita

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

1 कृष्णयजुर्वेदीय एकाग्निकाण्डः – प्रपाठकः 1

एकाग्निकाण्डः प्रारम्भः

अ॒दि॒तेऽनु॑ म॒न्यस्व॑ । अ॒नु॒म॒तेऽनु॑ म॒न्यस्व॑ । स॒र॒स्व॒तेऽनु॑ म॒न्यस्व॑ ।
दे॒व स॒वि॒तः प्र॒सु॒व ॥

ओं अ॒ग्नये॑ स्वाहा॑ । सो॒माय॑ स्वाहा॑ । वि॒श्वेभ्यो॑ दे॒वेभ्यः॑ स्वाहा॑ ।
ध्रु॒वाय॑ भू॒माय॑ स्वाहा॑ । ध्रु॒व॒क्षि॒तये॑ स्वाहा॑ ।
अ॒च्यु॒त॒क्षि॒तये॑ स्वाहा॑ । अ॒ग्नये॑ स्वि॒ष्ट॒कृ॒ते स्वाहा॑ ॥

अ॒दि॒तेऽन्व॑म॒स्थाः । अ॒नु॒म॒तेऽन्व॑म॒स्थाः । स॒र॒स्व॒तेऽन्व॑म॒स्थाः ।
दे॒व स॒वि॒तः प्रा॒सा॒वीः ॥

ध॒र्माय॑ स्वाहा॑ । अ॒ध॒र्माय॑ स्वाहा॑ । अ॒द्भ्यः॑ स्वाहा॑ ।
ओ॒ष॒धि॒व॒न॒स्प॒ति॒भ्यः॑ स्वाहा॑ । र॒क्षो॒दे॒व॒ज॒ने॒भ्यः॑ स्वाहा॑ ।

गृ॒ह्या॒भ्यः॑ स्वा॒हा । अ॒वसा॒ने॒भ्यः॑ स्वा॒हा । अ॒वसा॒नप॒तिभ्यः॑ स्वा॒हा ।
 स॒र्वभू॒ते॒भ्यः॑ स्वा॒हा । का॒माय॑ स्वा॒हा । अ॒न्तरि॑क्षाय॒ स्वाहा॑ ।
 यदे॒जति॑ जग॒ति यच्च॑ चेष्ट॒ति ना॒मनो॑ भा॒गोऽयं॑ ना॒मने॑ स्वा॒हा ।
 पृ॒थिव्यै॑ स्वा॒हा । अ॒न्तरि॑क्षाय॒ स्वाहा॑ । दि॒वे स्वा॒हा । सू॒र्याय॑ स्वा॒हा ।
 च॒न्द्रम॑से॒ स्वाहा॑ । नक्ष॒त्रे॒भ्यः॑ स्वा॒हा । इ॒न्द्राय॑ स्वा॒हा । बृ॒हस्प॑तये॒
 स्वा॒हा । प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑ । ब्र॒ह्मणे॑ स्वा॒हा । स्व॒धा पि॒तृभ्यः॑ स्वा॒हा ।
 नमो॑ रु॒द्राय॑ प॒शुप॑तये॒ स्वाहा॑ । ये भू॒ताः प्र॑चरन्ति दि॒वा नक्तं॑
 बलि॑-मिच्छन्तो वि॒तुद॑स्य प्रे॒ष्याः । तेभ्यो॑ बलिं पु॒ष्टिका॑मो ह॒रामि॑
 मयि॑ पु॒ष्टिं पु॒ष्टिप॑तिर् दधातु॒ स्वाहा॑ ॥

विवाहमन्त्राः (1.1 – 1.12)

1.1 विवाहे वरप्रेषणाद्यः

1.1.1. वरप्रेषणम्

हरिः ओं ।

प्र॒सु॒ग॒म॒न्ता॑ धि॒य॒सा॒न॒स्य॑ स॒क्ष॒णि॑ व॒रे॒भि॒र्व॒रा॑ अ॒भि॒षु॑ प्र॒सी॒द॒त ।
अ॒स्मा॒क॒मि॒न्द्र॑ उ॒भयं॑ जु॒जो॑षति य॒त्सौ॒म्य॒स्यान्ध॑सो बु॒बो॑धति ॥ 1

अ॒नृ॒क्ष॒रा ऋ॒ज॒वः॑ स॒न्तु॑ प॒न्था॒ ये॒भिः॑ स॒खा॒यो॒ यन्ति॑ नो॒ व॒रे॒य॒म् ।
स॒म॒र्य॒मा सं॑ भ॒गो नो॑ नि॒नी॒या॒त् सं जा॑स्प॒त्य॒ सु॒य॒म॒म॒स्तु॑ दे॒वाः ॥ 2

1.1.2. स्वयम् दृष्ट्वा जपः

अ॒भ्रा॒तृ॒घ्नीं॑ व॒रु॒णा॒प॒ति॒घ्नीं॑ बृ॒ह॒स्प॒ते ।
इ॒न्द्रा॒पु॒त्र॒घ्नीं॑ ल॒क्ष्म्यं॑ ता॒म॒स्यै॑ स॒वि॒तः॑ सु॒व ॥ 3

1.1.3 समीक्षणम्

अ॒घो॒र॒च॒क्षु॒र॒प॒ति॒घ्न्ये॒धि॒ शि॒वा प॒ति॒भ्यः॑ सु॒म॒नाः॑ सु॒व॒र्चाः॑ ।
जी॒व॒सू॒र्दे॒व॒का॒मा॒ स्यो॒ना श॒न्नो भ॒व द्वि॒पदे॑ शञ्च॒तु॒ष्पदे॑ ॥ 4

1.1.4. वध्वा म्रुवोरन्तरं संसृज्य प्रतीचीनं निरसनम्

इ॒दम॑हं॒ या॒ त्वयि॑ प॒ति॒घ्न्य॑ल॒क्ष्मि॑स्तां॒ निर्दि॑शामि ॥ 5

1.1.5. कन्यानयनकाले बन्धुजनरोदने जपः

जी॒वाꣳ रु॑दन्ति॒ विम॑यन्ते॒ अद्ध्व॑रे दी॒र्घा॒मनु॑ प्र॒सितिं॑ दी॒धियु॑र्नरः () ।
वा॒मं पि॑तृ॒भ्यो य इ॒दꣳ स॑मे॒रिरे॒ मयः॑ प॒ति॒भ्यो ज॑नयः॒ परि॑ष्वजे ॥ 6

1.1.6. जलाहरणाय प्रेषणम्

व्यु॑क्षत् क्रू॒रमु॑दचन्त्वाप॒ आऽस्यै॑ ब्रा॒ह्म॒णाः स्न॑पनꣳ ह॒रन्तु॑ ।
अ॒वी॒र॒घ्नी॒रु॑दचन्त्वापः ॥ 7

1.1.7 वधूशिरसि दर्भेण्वनिधानम्

अ॒र्य॒म्णो अ॒ग्निं परि॑ यन्तु॒ क्षिप्रं॑ प्र॒तीक्ष॑न्ताꣳ श्व॒श्र्वो दे॒वरा॑श्च ॥ 8

1.1.8 तस्मिन्निण्वे उगच्छिद्रप्रतिष्ठापनम्

खेऽन॑सः॒ खे रथः॑ खे॒ युग॑स्य॒ शची॑पते । अ॒पा॒ला॒मिन्द्र॑ त्रिः
पूर्त्-व्य॑कर॒त् सूर्य॑वर्चसम् ॥ 9

1.1.9 छिद्रे सुवर्णनिधानं

शन्ते॑ हिर॑ण्य॒ꣳ श॒मु स॒न्त्वापः॑ शन्ते॑ मे॒धी भ॑वतु शं॑ य॒गस्य॑ तृ॒द्व ।
शन्त॑ आपः॑ श॒तप॑वित्रा भ॒वन्त्व॒था प॒त्या त॒न्वꣳ सꣳ सृ॑जस्व ॥ 10

(दि॒धियु॑र्न॒रोऽष्टौ॑ च) (K1) (18)

1.2 विवाहे स्नानाद्यः

1.2.1 स्नानमन्त्राः

हिर॑ण्यव॒र्णाः शु॒चयः॑ पा॒वकाः॑ प्र॒चक्र॑मुर्. हि॒त्वाऽव॑द्य॒मापः॑ ।
श॒तं प॒वित्रा॑ वि॒तता॑ ह्या॒सु ताभि॑ष्ट्वा दे॒वः स॒विता॑ पु॒नातु॑ ॥ 1

हिर॑ण्यव॒र्णाः शु॒चयः॑ पा॒वका॑ या॒सु जा॒तः क॒श्यपो॑ या॒स्वग्निः॑ ।
या अ॒ग्निं गर्भं॑ दधि॒रे सु॒वर्णा॑स्तास्त॒ आप॑श्शꣳ स्यो॒ना भ॑वन्तु ॥ 2

या साꣳ रा॒जा व॒रु॒णो या॑ति म॒ध्ये स॒त्यानृ॑ते अ॒वप॑श्यन् ज॒नाना॑म् ।
या अ॒ग्निं गर्भं॑ दधि॒रे सु॒वर्णा॑स्तास्त॒ आप॑श्शꣳ

स्यो॒ना भ॑वन्तु () ॥ 3

या॒सां दे॒वा दि॒वि कृ॒ण्वन्ति॑ भ॒क्षं या॑ अ॒न्तरि॑क्षे बहु॒धा नि॒विष्टाः॑ ।
या अ॒ग्निं गर्भं॑ दधिरे सु॒वर्णा॒स्तास्त॒ आप॑श्श॒स्यो॒ना भ॑वन्तु ॥ 4

शि॒वेन॑ त्वा चक्षु॒षा प॑श्यन्त्वापः शि॒वया त॒न्वोप॑स्पृशन्तु त्वचं ते ।
घृ॒तश्चु॒तः शु॒चयो॑ याः पा॒वका॑स्तास्त॒ आप॑श्श॒स्यो॒ना भ॑वन्तु () ॥ 5

1.2.2. अहतस्य वाससः परिधानम्

परि॑ त्वा गि॒र्वणो॑ गिर॑ इ॒मा भ॑वन्तु वि॒श्वतः॑ ।
वृ॒द्धायु॑मनु॒ वृ॒द्धयो॑ जु॒ष्टा भ॑वन्तु जु॒ष्टयः॑ ॥ 6

1.2.3. योक्त्रबन्धनम्

आ॒शासा॑नेत्येषा { } ॥ 7

Expansion for - आशासानेत्येषा

आ॒शासा॑ना सौमन॒सं प्र॒जाꣳ सौभा॑ग्यं त॒नूं ।

अ॒ग्नेरनु॑व्रता भू॒त्वा सं न॑ह्ये सु॒कृता॑य॒ कं । (Ref TS 1.1.10.1)

1.2.4. अग्निमभ्यानयनम्

पू॒षा त्वे॒तो न॑यतु ह॒स्तगृ॒ह्याश्वि॑नौ त्वा प्र॒वह॑ताꣳ रथे॑न ।
गृ॒हान् ग॑च्छ गृ॒हप॑त्नी यथाऽसौ व॒शिनी॑ त्वं वि॒दथ॑माव॒दासि॑ ॥ 8

(भवन्तु – पञ्च च) (K2) (15)

1.3 आज्यभागान्ते अभिमन्त्रणम्

1.3.1. आज्यभागान्ते अभिमन्त्रणम्

सोमः प्रथमो विविदे गन्धर्वो विविद उत्तरः ।

तृतीयो अग्निष्टे पतिस्तुरीयस्ते मनुष्यजाः ॥ 1

सोमो ऽददद् गन्धर्वाय गन्धर्वो ऽदददग्नये ।

रयिं च पुत्राञ्श्चादादग्निर् मह्यमथो इमाम् ॥ 2

1.3.2. पाणिग्रहणमन्त्राः

गृभ्णामि ते सुप्रजास्त्वाय हस्तं मया पत्या जरदष्टिर् यथाऽसः ।

भगो अर्यमा सविता पुरन्धिर् मह्यं त्वाऽदुर्गार्हपत्याय देवाः ॥ 3

ते ह पूर्वे जनासो यत्र पूर्ववहो हिताः ।

मूर्ध्वन्वान् यत्र सौभ्रवः पूर्वं देवेभ्य आऽतपत् ॥ 4

सरस्वति प्रेदमव सुभगो वाजिनीवति ।

तां त्वा विश्वस्य भूतस्य प्रगायामस्यग्रतः () ॥ 5

य एति प्रदिशः सर्वा दिशोऽनु पवमानः ।

हिरण्यहस्त ऐरंमः स त्वा मन्मनसं कृणोतु ॥ 6

1.3.3 सप्तपदाभिप्रक्रमणम्

एकमिषे विष्णुस्त्वाऽन्वेतु 7,

द्वे ऊर्जे 8*, त्रीणि व्रताय 9*, चत्वारि मायोभवाय 10*,

पञ्च पशुभ्यः 11*, षड् ऋतुभ्यः 12*,

सप्त सप्तभ्यो होत्राभ्यो विष्णुस्त्वाऽन्वेतु ॥ 13

अनुषङ्गः – form 8 to 12

द्वे ऊर्जे विष्णुस्त्वाऽन्वेतु । 8

त्रीणि व्रताय विष्णुस्त्वाऽन्वेतु । 9

चत्वारि मायोभवाय विष्णुस्त्वाऽन्वेतु । 10

पञ्च पशुभ्यः विष्णुस्त्वाऽन्वेतु । 11

षड् ऋतुभ्यः विष्णुस्त्वाऽन्वेतु । 12

सखा सप्तपदा भव सखायौ सप्तपदा बभूव सख्यं ते गमेय॑
सख्यात् ते मा योष॑ सख्यान् मे मा यो॑ष्ठाः समयाव सङ्कल्पावहै
सं प्रियौ रोचिष्णू सुमनस्यमानौ । इषमूर्जमभि सम्व॑सानौ सन्नौ
मना॑सि सं व्र॑ता समु चित्तान्याकरम् । 13

सा त्वमस्यमूह-ममूहमस्मि सा त्वं द्यौरहं पृथिवी त्व॑ रेतोऽह॑
रेतोभृत्त्वं मनोऽहमस्मि वाक् त्व॑ सामाहमस्म्यृक्त्व॑ सा मामनुव्रता
भव पु॑से पुत्राय वे॑त्तवै श्रियै पुत्राय वे॑त्तवा एहि॑ सूनृते ॥ 14

(अग्रतः षट्च) (K3) (16)

1.4 विवाहे प्रधानाहुतिमन्त्राः

1.4.1 प्रधानाहुतिमन्त्राः

सोमाय॑ जनिविदे॒ स्वाहा॑ 1,

गन्धर्वाय॑ जनिविदे॒ स्वाहा॑ 2,

ऽग्नये॑ जनिविदे॒ स्वाहा॑ ॥ 3

कन्यला॑ पितृभ्यो॑ यती॑ पतिलो॒कमव॑ दीक्षाम॒दास्थ॑ स्वाहा॑ ॥ 4

प्रेतो॑ मुञ्चाति॑ नामु॑तः सु॒ब॒द्धाम॒मु॒तस्कर॑त् ।

यथे॑यमिन्द्र॑ मी॒द्वः सु॒पु॒त्रा सु॒भगा॑ऽसति ॥ 5

इ॒मां त्वमिन्द्र॑ मी॒द्वः सु॒पु॒त्राꣳ सु॒भगां॑ कुरु॑ (कृणु) ।

दशा॑स्यां पु॒त्राना॑धेहि॒ पति॑मेकादशं कृ॒धि ॥ 6

अ॒ग्नि॒रै॒तु प्र॒थमो॑ दे॒वता॑नाꣳ सोऽ॒स्यै प्र॒जां मुञ्च॑तु मृत्युपाशात् ।

तदय॑ꣳ राजा॒ वरु॑णोऽनुमन्यतां यथे॑यꣳ स्त्री पौ॒त्रम॑घं न रो॒दात् ॥ 7

इ॒माम॑ग्नि॒स्त्राय॑तां गा॒र्ह॒पत्यः॑ प्र॒जाम॑स्यै नयतु दी॒र्घमा॑युः ।

अ॒शू॒न्योप॑स्था जी॒वता॑मस्तु मा॒ता पौ॒त्रमा॑नन्दमभि

प्रबु॑द्ध्यतामियम् () ॥ 8

मा ते॑ गृ॒हे नि॒शि घोष॑ उत्था॒दन्यत्र॑ त्वद्गु॒दत्यः॑ सँवि॒शन्तु॑ ।

मा त्वं वि॒केश्यु॑र आ॒वधि॑ष्ठा जी॒वप॑त्नी पति॒लोके॑ वि॒राज॑ पश्यन्ती

प्र॒जाꣳ सु॒मन॑स्यमानाम् ॥ 9

द्यौ॒स्ते॑ पृ॒ष्ठ॒ꣳ र॒क्षतु॑ वा॒यु॒रू॒रू अ॒श्विनौ॑ च स्त॒नं॑ ध॒यन्त॑ꣳ
स॒विता॑ऽभि॒रक्ष॑तु । आ वा॒स॒सः॑ परि॒धाना॑द्-बृ॒ह॒स्पति॑र् वि॒श्वे॑दे॒वा
अ॒भि॒रक्ष॑न्तु प॒श्चात् ॥ 10

अ॒प्र॒ज॒स्तां॑ पौ॒त्र मृ॒त्युं पा॒प्मान॑मु॒त वा॑ऽघम् ।
शी॒र्ष्णः॑ स्र॒जमि॑वो॒न्मुच्य॑ द्वि॒षद्भ्यः॑ प्र॒ति मु॑ञ्चामि पा॒शम् ॥ 11

इ॒मं मे॑ वरु॒ण 12{ }, तत्त्वा॑ या॒मि 13{ }, त्व॒न्नो अ॒ग्ने 14{ },
स त्व॒न्नो अ॒ग्ने 15 { }, त्वम॒ग्ने अ॒याऽस्य॑या 16 स॒न्मन॑सा हि॒तः ।
अ॒या सन् ह॒व्यमू॑हि॒षेऽया॑ नो धे॒हि भेष॑जम् ॥ 17

Expansion for - इ॒मं मे॑ वरु॒ण 12, तत्त्वा॑ या॒मि 13,

त्व॒न्नो अ॒ग्ने 14, स त्व॒न्नो अ॒ग्ने 15

इ॒मं मे॑ वरु॒ण श्रु॒धी ह॒वम॑द्या च मृ॒डय॑ ।

त्वा॒मव॑स्यु॒रा च॑के ॥ 12 (Ref - TS 2.1.11.6)

तत्त्वा॑ यामि॑ ब्र॒ह्मणा॑ व॒न्द॒मान-स्तदा॑ शा॒स्ते यज॑मानो ह॒विर्भिः॑ ।
अ॒हे॒ड॒मानो॑ वरु॒णो॒ह बो॒ध्युरु॑श॒स मा न॑ आयुः प्रमो॑षीः ॥ 13

(Ref - TS 2.1.11.6)

त्वं नो॑ अ॒ग्ने वरु॑णस्य वि॒द्वान् दे॒वस्य॑ हे॒डो॒ऽव या॑सि सी॒ष्टाः ।
यजि॑ष्ठो वह्नि॑ तमः शो॒शु॒चानो॑ वि॒श्वा द्वे॒षा॒सि प्र॑मु॒मु॒ग्ध्य॒स्मत् ॥ 14

(Ref - TS 2.5.12.3)

स त्वंनो॑ अ॒ग्ने॒ऽवमो॑ भवो॒ती ने॑दि॒ष्ठो अ॒स्या उ॒षसो॑ व्यु॒ष्टौ ।
अ॒व यक्ष॑व नो॑ वरु॒ण॒ ररा॑णो वी॒हि मृ॒डीक॑ सु॒हवो॑ न ए॒धि ॥ 15

(Ref - TS.2.5.12.3)

(इ॒यम॒ष्टौ च॑) (K4) (18)

1.5 अ॒श्मा॒स्था॒पना॒द्यः

1.5.1. अ॒श्मा॒स्था॒पन॒म्

आ ति॑ष्ठेम-म॒श्मा॒न-म॒श्मे॒व त्व॑ स्थि॒रा भ॑व ।
अ॒भि॒ति॒ष्ठ पृ॑तन्यतः स॒हस्व॑ पृ॒तना॑यतः ॥ 1

1.5.2. लाजहोमप्रदक्षिणादि.

इ॒यं ना॒र्यु॒प॒ ब्रू॒ते॒ कु॒ल्पा॒न्या॒वप॒न्ति॒का ।

दी॒र्घा॒युर॒स्तु मे॒ पति॑र्-जी॒वा॒तु श॒रदः॑ श॒तम् ॥ 2

तु॒भ्यम॒ग्रे पर्य॑वहन्त् सूर्याँ॑ व॒हतु॑ना॒ सह ।

पुनः॑ पति॒भ्यो जा॒यां दा॑ अ॒ग्ने प्र॒जया॑ सह ॥ 3

पुनः॑ पत्नी॒म॒ग्निर॑दा॒दायु॑षा सह वर्च॒सा ।

दी॒र्घा॒युर॒स्या यः पतिः॑ स ए॒तु श॒रदः॑ श॒तम् ॥ 4

वि॒श्वा उ॒त त्वया॑ व॒यं धा॒रा उ॒द॒न्या इ॒व ।

अ॒ति॒गा॒हे॒महि॑ द्विषः () ॥ 5

आ तिष्ठे॑ममश्मानम् ॥ 6

अ॒र्य॒म॒णं नु॒ दे॒वं क॒न्या॑ अ॒ग्नि॒मय॑क्षत ।

स इ॒मां दे॒वो अ॒ध्वरः॑ प्रे॒तो मु॒ञ्चा॒ति ना॒मुतः॑

सु॒ब॒द्धा॒ममु॒तस्कर॑त् ॥ 7

तु॒भ्यम॒ग्रे पर्य॑व॒हन् ८, पुनः॑ प॒त्नीम॒ग्निर॑दाद् ९,
वि॒श्वा उ॒त त्वया॑ व॒य १०, मा तिष्ठे॑मम॒श्मान॑म् ॥ ११

त्वम॑र्य॒मा भव॑सि यत्क॒नीनां॑ नाम॒ स्वधा॑व॒थ्-स्वर्यं॑ बि॒भर्षि॑ ।
अ॒ञ्जन्ति॑ वृ॒क्षः सु॒धितं॑ न गो॒भिर्-यद्-द॑म्प॒ती सम॑नसा
कृ॒णोषि॑ ॥ १२

तु॒भ्यम॒ग्रे पर्य॑व॒हन् १३ पुनः॑ प॒त्नीम॒ग्निर॑दाद् १४
वि॒श्वा उ॒त त्वया॑ व॒यम् ॥ १५

१.५.३. योक्त्रविमोचनम्

प्र त्वा॑ मुञ्चामि वरुणस्य पाशाद्-येन॑ त्वाऽब॒ध्नाथ् सवि॑ता सु॒कैतः॑ ।
धा॒तुश्च यो॑नौ सु॒कृ॒तस्य॑ लो॒के स्यो॑नं ते सह पत्या॑
करोमि॑ (कृणोमि) ॥ १६

इ॒मं वि॑ष्यामि वरुणस्य पाशं यमब॒ध्नीत॑ सवि॒ता सु॒शेवः॑ () ।

धा॒तुश्च॒ यो॒नौ॒ सु॒कृ॒तस्य॒ लो॒केऽरि॑ष्टां त्वा सह॒ पत्या॑
करो॒मि (कृ॒णो॒मि) ॥ 17

1.5.4 अनुगतस्यौपासनाग्नेः समाधान मन्त्राः

अ॒याश्चा॒ग्ने ऽस्य॑ न॒भि॒श॒स्ती॒श्च स॒त्यमि॑त्त्वम॒या अ॒सि ।
अ॒यसा॒ मन॑सा धृ॒तोऽय॑सा ह॒व्यमू॑हिषेऽ॒या नो॑ धेहि भेष॒जम् ॥ 18
(द्वि॒षः – सु॒शे॒व– स्त्री॒णि च) (K5) (23)

1.6 विवाहे प्रयाणकाले स्थस्योत्तम्भनी

1.6.1. प्रयाणकाले स्थस्योत्तम्भनी

स॒त्येनो॑त्त॒भि॒ता भू॒मिः सूर्ये॑णोत्त॒भि॒ता द्यौः ।
ऋ॒तेना॑दि॒त्यास्ति॑ष्ठन्ति दि॒वि सो॒मो अ॒धि श्रि॑तः ॥ 1

1.6.2. वाहयोजनम्

यु॒ञ्जन्ति॑ ब्र॒द्धं 2 { } , यो॒गेयो॑गे 3 { } ॥

Expansion for – यु॒ञ्जन्ति॑ ब्र॒द्धं 2, यो॒गेयो॑गे 3

यु॒ञ्जन्ति॑ ब्र॒द्धं म॒रुषं॑ च॒रन्तं॑ परि॒ तस्थु॑षः ।

रो॒चन्ते॑ रो॒चना॑ दि॒वि ॥ 2 (Ref - TS 7.4.20.1)

योगे॒योगे॒ तव॑स्तरं॑ वा॒जेवा॒जे ह॒वाम॑हे ।

स॒खाय॑ इ॒न्द्रमू॒तये॑ ॥ 3 (Ref - TS 4.1.2.1)

1.6.3. आरोहणकालेऽभिमन्त्रणम्

सु॒किं॒शु॒कं॒ श॒ल्म॒लिं॒ वि॒श्वरू॒पं॒ हि॒र॒ण्यव॑र्णं॒ सु॒वृ॒तं॒ सु॒च॒क्रम् ।
आ॒रो॒ह व॑ध्व॒मृत॑स्य लो॒कं॒ स्यो॒नं प॒त्ये व॑हतुं कृ॒णु॒ष्व ॥ 4

उ॒दु॒त्तर॑मा॒रोह॑न्ती व्य॒स्यन्ती॑ पृ॒तन्य॑तः ।

मू॒र्ध्ना॒नं प॒त्यु॒रा॒रो॒ह प्र॒जया॑ च वि॒राड्भ॑व ॥ 5

स॒म्रा॒ज्ञी श्व॑शू॒रे भ॑व स॒म्रा॒ज्ञी श्व॑श्रु॒वां भ॑व ।

न॒ना॒न्दरि॑ स॒म्रा॒ज्ञी भ॑व स॒म्रा॒ज्ञी अ॒धि दे॒वृषु॑ ॥ 6

स्नु॒षाणां॑ श्व॑शू॒राणां॑ प्र॒जायां॑श्च ध॒नस्य॑ च () ।

प॒तीनां॑ च दे॒वृणां॑ च स॒जा॒तानां॑ वि॒राड्भ॑व ॥ 7

1.6.4. वर्त्मनोस्सूत्रस्तरणम्

नी॒ललो॒हिते॑ भ॒वतः॑ कृ॒त्या स॒क्तिर्व्य॑ज्यते ।

ए॒धन्ते॑ऽस्या ज्ञा॒तयः॑ प॒तिर्ब॑न्धेषु ब॒द्ध्य॑ते ॥ 8

1.6.5 ततुपरि गमनं

ये व॒ध्वश्च॒न्द्रं॑ व॒हतुं॑ य॒क्ष्मा॑ य॒न्ति॑ ज॒नाञ् अनु॑ ।
पुन॒स्तान् य॒ज्ञिया॑ दे॒वा न॑यन्तु॒ यत॑ आ॒गताः॑ ॥ 9

मा वि॒दन्य॑रिप॒न्थिनो॑ य आ॒सीद॑न्ति द॒म्पती॑ ।
सु॒गोभिर् दु॒र्गम॑ती॒ता-म॑प॒द्रान्त्व॑रा॒तयः॑ ॥ 10

सु॒गं प॒न्थान॑-मा॒रुक्ष॑-म॒रिष्टञ् स्व॑स्तिवा॒हनम्॑ ।
यस्मिन् वी॒रो न॑ रि॒ष्यत्य॑न्येषां॑ वि॒न्दते॑ व॒सु ॥ 11
(धन॑स्य च - नव॑ च) (K6) (19)

1.7 विवाहे तीर्थादिव्यतिक्रमजपाद्यः

1.7.1. तीर्थादिव्यतिक्रमे जपः

ता म॒न्दसा॑ना म॒नुषो॑ दु॒रोण॑ आ॒धत्तञ् र॒यिं द॑शवी॒रं व॑च॒स्यवे॑ ।
कृ॒तं ती॒र्थञ् सु॑प्र॒पाणञ् शु॑भ॒स्पती॑ स्था॒णुं प॑थे॒ष्ठामप॑ दु॒र्मतिञ्
ह॒तम् ॥ 1

1.7.2. नावोऽनुमन्त्रणम्

अ॒य॒न्नो॑ म॒ह्याः॑ पा॒र॒ऽस्व॒स्ति नै॒षद्-व॒नस्प॑तिः ।
सी॒रा नः॑ सु॒तरा॑ भव दी॒र्घायु॑त्वाय॒ वर्च॑से ॥ 2

1.7.3. तीर्त्वा जपः

अ॒स्य पा॒रे नि॒र्ऋ॒थस्य॑ जी॒वा ज्योति॑रशीमहि ।
म॒ह्या इन्द्रः॑ स्व॒स्तये॑ ॥ 3

1.7.4. श्मशानादिव्यतिक्रमे होमः

यदृ॒ते चि॒दभि॑ श्रि॒षः पु॒रा ज॒र्तृभ्य॑ आ॒तृदः॑ ।
सन्धा॑ता स॒न्धिं म॒घवा॑ पु॒रोव॒सुर्निष्कर्ता॑ वि॒हुतं॑ पुनः ॥ 4
इ॒डाम॑ग्न 5 { } . इ॒मं मे॑ वरुण 6 { } . तत्त्वा॑ या॒मि 7 { } . त्व॒न्नो
अ॒ग्ने 8 { } . स त्व॒न्नो अ॒ग्ने 9 { } . त्वम॑ग्ने अ॒यासि॑ { } ॥ 10

Expansion for – इ॒डाम॑ग्न 5, इ॒मं मे॑ वरुण (6). तत्त्वा॑ या॒मि 7,

त्व॒न्नो अ॒ग्ने 8 , स त्व॒न्नो अ॒ग्ने 9, त्वम॑ग्ने अ॒यासि॑ 10.

इ॒डाम॑ग्ने पु॒रुद॑ः स॒ः स॒निं गोः॑ श॒श्वत्त॑म॒ः हव॑मानाय साध ।
स्या॒न्नः सू॒नुस्त॑नयो वि॒जावा॑ऽग्ने सा ते सु॒मति॑र् भू॒त्वस्मै॑ ॥ 5

(Ref - TS 4.2.4.3)

इ॒मं मे॑ वरु॒ण श्रु॒धी ह॒वम॒द्या च॑ मृ॒डय॑ ।

त्वा॒मव॒स्युरा॑ च॒के ॥ 6 (Ref - TS.2.5.12.3)

त॒त्त्वा या॒मि ब्र॒ह्मणा॑ व॒न्दमा॒न-स्त॒दा शा॒स्ते य॒जमा॒नो ह॒विर्भिः॑ ।

अ॒हे॒डमा॒नो वरु॒णो ह॒ बो॒ध्युरु॒श॒स मा॒ न आ॒युः प्र॒मो॒षीः ॥ 7

(Ref - TS 2.5.12.3)

त्वं नो॑ अ॒ग्ने वरु॒णस्य॑ वि॒द्वान् दे॒वस्य॑ हे॒डो॒ऽव या॒सि सी॒ष्ठाः ।

य॒जिष्ठो॑ व॒हि तमः॑ शो॒शु॒चानो॑ वि॒श्वा द्वे॒षा॒सि प्र॒मु॒मुग्ध्य॑स्मत् ॥ 8

(Ref - TS 2.5.12.3)

स त्वं॑ नो॒ अ॒ग्ने॒ऽवमो॑ भ॒वोती॑ ने॒दिष्ठो॑ अ॒स्या उ॒षसो॑ व्यु॒ष्टौ ।

अ॒व यक्ष॑व नो॒ वरु॒ण॒ ररा॑णो वी॒हि मृ॒डीक॑ सु॒हवो॑ न ए॒धि ॥ 9

(Ref - TS 2.5.12.3)

त्वमग्ने॑ अयाऽसि॑ । अया॑ सन्मनसा॑ हितः॑ । अया॑ सन् हव्यमू॑हिषे ।
अया॑ नो धेहि॑ भेषजम् । इष्टो॑ अग्निराहु॑तः । स्वाहा॑कृतः पिपर्तु॑ नः ।
स्वगा॑ दे॒वेभ्य॑ इ॒दं नमः॑ ॥ 10 (Ref – TB 2.4.1.9)

1.7.5. क्षीरिवृक्षाद्यतिक्रमे जपः

ये गन्ध॑र्वा अ॒प्सरस॑श्च दे॒वीरे॒षु वृ॒क्षे॒षु वा॒नस्प॑त्येष्वासते () ।
शि॒वास्ते॑ अ॒स्यै व॒ध्वै भव॑न्तु मा हि॑ सि॒षुर्-व॒ह॒तुमू॒ह्यमा॑नाम् ॥ 11

1.7.6. नद्याद्यतिक्रमे जपः

या ओष॑धयो या नद्यो॑ यानि॑ धन्वा॑नि ये वना॑ ।
ते त्वा॑ वधु॑ प्र॒जाव॑तीं प्र त्वे॑ मुञ्च॑न्त्वह॑सः ॥ 12

1.7.7. वध्वै गृहप्रदर्शनम्

संका॑शयामि व॒हतुं ब्र॒ह्मणा॑ गृ॒हैरघो॑रेण चक्षु॑षा मै॒त्रेण॑ । पर्या॑णद्धं
वि॒श्वरू॑पं यद॒स्याञ् स्यो॑नं पति॑भ्यः सवि॒ता कृ॑णोतु॒ तत् ॥ 13

1.7.8. वाहयोविमोकः

आ वा॑मगन्थ्-सुम॒तिर्-वा॑जिनी वसू॒न्यश्चि॑ना ह॒थ्सु॑ का॒माञ् अय॑सत ।
अ॒भूतं॑ गो॒पा मि॑थु॒ना शु॑भस्पती प्रि॒या अ॒र्यम्णो॑ दुर्या॑ञ् अशी॑महि ॥ 14

अ॒य॒न्नो॒ दे॒वः॒ स॒वि॒ता बृ॒ह॒स्प॒ति-रिन्द्रा॒ग्नी मि॒त्राव॑रुणा स्वस्त्यै॑ । त्वष्टा॑
विष्णुः॑ प्र॒जया॑ स॒र्राणः॑ का॒म आ॒यातं॑ का॒माय॑ त्वा वि॒मुञ्च॑तु ॥ 15
(आ॒स॒ते न॒व च) (K7) (19)

1.8 विवाहे चर्मास्तरणाद्यः

1.8.1. चर्मास्तरणम्

श॒र्म वर्मे॑दमा॒हरा॑स्यै ना॒र्या उप॑स्तिरे ।
सिनी॑वालि प्र॒जाय॑तामि॒यं भ॒गस्य॑ सु॒मता॑वसत् ॥ 1

1.8.2. गृहप्रवेशे वाचनम्

गृ॒हान्-भ॒द्रान्थ्-सु॒मन॑सः प्र॒पद्ये॑ऽवी॒रघ्नी॑ वी॒रव॑तः सु॒वीरा॑न् ।
इ॒रां व॑हतो घृ॒तमु॑क्षमा॒णास्तेष्व॑ह॒ सु॒मनाः॑ सम्॒विशामि॑ ॥ 2

1.8.3 प्रविश्य होमः

आ॒गन् गो॒ष्ठं म॒हिषी॑ गो॒भि-र॒श्वै-रा॒युष्म॑त्पत्नी प्र॒जया॑ स्व॒र्वित् ।
ब॒ह्वीं प्र॒जां ज॑नयन्ती सु॒रत्ने॑मम॒ग्निं श॑तहि॒माः स॒पर्या॑त् ॥ 3
अ॒यम॒ग्निर् गृ॒हप॑तिः सु॒स॒सत् पु॑ष्टि॒वर्द्ध॑नः ।
य॒था भ॑गस्या॒भ्यां द॑दद्-र॒यिं पु॑ष्टि॒मथो॑ प्र॒जाम् ॥ 4

प्रजा॑या आ॒भ्यां प्रजा॑पत इन्द्रा॑ग्नी शर्म॑ यच्छतम् ।

यथै॑नयो॒र्न प्र॑मीयाता उ॒भयो॑र्जीवतोः प्रजा () ॥ 5

तेन॑ भूते॑न ह॒विषा॑ऽयमा॒प्याय॑तां पुनः॑ ।

जा॒यां याम॑स्मा आ॒वाक्षु॑स्तां रसे॑ना॒भिवर्द्ध॑ताम् ॥ 6

अ॒भिवर्द्ध॑तां पय॑साऽभि रा॒ष्ट्रेण॑ वर्द्धताम् ।

रय्या॑ स॒हस्र॑पोष॒सेमौ॑ स्ता॒मन॑पेक्षितौ ॥ 7

इहै॑व स्तं मा वियो॑ष्टं विश्व॑मायुर्-व्य॒श्नुत॑म् ।

म॒ह्या इन्द्रः॑ स्वस्तये॑ ॥ 8

ध्रु॒वैधि॑ पो॒ष्या म॑यि म॒ह्यं त्वा॑ऽदाद्-बृ॒हस्प॑तिः ।

मया॑ प॒त्या प्र॑जावती स॒ञ्जीव॑ शर॒दः श॑तम् । 9

त्व॒ष्टा जा॒या-म॑जनयत् त्व॒ष्टाऽस्यै॑ त्वां प॒तिम् ।

त्व॒ष्टा स॒हस्र॑मायू॒षि दी॒र्घमा॑युः कृ॒णोतु॑ वाम् () ॥ 10

इ॒मं मे॑ वरु॒ण॒॑११ { }, तत्त्वा॑ या॒मि॒॑१२ { }, त्व॒न्नो॑ अ॒ग्ने॒॑१३ { },
स त्व॒न्नो॑ अ॒ग्ने॒॑१४ { }, त्वम॑ग्ने॒ अया॑ऽसि { } ॥ १५

Expansion for – इ॒मं मे॑ वरु॒ण॒॑११, तत्त्वा॑ या॒मि॒॑१२, त्व॒न्नो॑ अ॒ग्ने॒॑१३,
स त्व॒न्नो॑ अ॒ग्ने॒॑१४, त्वम॑ग्ने॒ अया॑ऽसि
(Same as given in - EAK 1.7.4)

(जी॒व॒तोः प्र॒जा-वा॒मेकं॑ च) (K8) (21)

1.9 वि॒वाहे॑ च॒र्मोप॑वेश॒नाद्यः॑

1.9.1. च॒र्मोप॑वेश॒नं

इ॒ह गा॒वः प्र॒जाय॑ध्व॒मिहा॑श्वा इ॒ह पू॒रुषाः॑ ।

इ॒हो स॒हस्र॑दक्षि॒णो रा॒यस्पो॑षो नि॒षीद॑तु ॥ १

1.9.2. षा॒लका॑य फ॒लदा॑नम्

सो॒मे॒नादि॑त्या ब॒लि॒नः सो॒मे॒न पृ॒थि॒वी दृ॒ढा ।

अथो॑ नक्ष॒त्राणा॑-मे॒षामु॑प॒स्थे सो॒म आ॑धितः ॥ २

प्र॒स्वः स्थः॑ प्रे॒यं प्र॒जया॑ भु॒वने॑ शो॒चेष्ट॑ ॥ ३

1.9.3. गृहप्रवेशे जपः

इ॒ह प्रि॒यं प्र॒जया॑ ते॒ समृ॑द्ध्यता-म॒स्मिन् गृ॒हे गा॒र्ह॒पत्या॑य जागृ॒हि ।
ए॒ना प॒त्या त॒न्व॒ꣳ स॒ꣳ सृ॒ज॒स्वाथा॑ जी॒व्री वि॒दथ॑-मा॒वदा॑सि ॥ 4

सु॒मङ्ग॒लीरि॒यं वँ॒धूरि॒माꣳ स॒मेत॑ पश्य॒त ।
सौ॒भा॒ग्यम॒स्यै द॒त्वाया॑थास्तं वँ॒विप॑रेतन ॥ 5

1.9.4. ध्रुवारुन्धाति दर्शनम्

ध्रु॒वक्षि॑तिर्-ध्रु॒वयो॑निर्-ध्रु॒वम॑सि ध्रु॒वतः॑ स्थि॒तम् () ।
त्वन्न॑क्ष॒त्राणां मे॒थ्यसि॑ स मा पा॒हि पृ॑तन्यतः ॥ 6

स॒प्तर्ष॑यः प्रथ॒मां कृ॑त्तिकाना-म॒रुन्ध॑तीम् ।
यद्ध्रु॒वताꣳ ह नि॒न्युः षट्कृ॑त्तिका मु॒ख्ययो॑गं वँ॒हन्ती॑य-
म॒स्माक॑मे॒धत्व॑ष्टमी ॥ 7

1.9.5 उपकारणसमापनयोः काण्डर्षीणामनन्तरं होमः

स॒दस॑स्पतिमद्भु॒तं प्रि॒यमि॑न्द्रस्य का॒म्यम् ॥
स॒निं मे॒धाम॑यासिषम् ॥ 8

1.9.6. स्वयम् प्रज्वलितेऽग्नौ समिदाधानम्

उ॒दी॒प्य॒स्व॒ जा॒तवे॒दोऽप॒घ्नन्नि॒र्ऋ॒तिं॑ म॒म॒ ।

प॒शूँश्च॒ म॒ह्य॒ मा॒व॒ह॒ जी॒व॒नञ्च॒ दि॒शो॑ दि॒श॒ (द॒श) ॥ 9

मा नो॑ हि॒ऽसी॒ज्जा॒तवे॒दो॒ गा॒मश्च॑ पु॒रु॒षं॑ ज॒गत् । अ॒बि॒भ्र॒द॒ग्न॒ आ॒ग॒हि॒
श्रि॒या मा॒ परि॑ पा॒तय॑ ॥ 10 (ध्रु॒वतः॑ स्ति॒तं न॒व च॑) (K9) (19)

1.10 विवाहे दाण्डोत्थापन मन्त्राद्यः

1.10.1. दाण्डोत्थापन मन्त्रौ

उ॒दी॒र्ष्वा॒तो॑ वि॒श्वा॒व॒सो॑ न॒म॒से॒डाम॑हे त्वा ।

अ॒न्या॒मि॒च्छ॒ प्र॒फ॒र्व्यँ॑ स॒ज्जा॒यां॑ प॒त्या॒ सृ॒ज ॥ 1

उ॒दी॒र्ष्वा॒तः॑ प॒ति॒व॒ती॒ ह्ये॒षा वि॒श्वा॒व॒सुं॑ न॒म॒सा गी॒र्भिरी॑ट्टे ।

अ॒न्या॒मि॒च्छ॒ पि॒तृ॒षदं॑ व्य॒क्ताँ॑ स ते॒ भा॒गो ज॒नु॒षा त॒स्य॑ वि॒द्धि ॥ 2

1.10.2 चतुर्थी होमः

अ॒ग्ने॒ प्रा॒यश्चि॑त्ते त्वं दे॒वानां॑ प्रा॒यश्चि॑त्ति॒रसि॑ ब्रा॒ह्म॒णस्त्वा॑ नाथ॒कामः॑

प्र॒प॒द्ये॒ याऽस्यां॑ प॒ति॒घ्नी॒ त॒नूः प्र॒जा॒घ्नी॒ प॒शु॒घ्नी॒ लक्ष्मि॑घ्नी

जार॒घ्नी॒म॒स्यै॒तां॒ कृ॒णो॒मि॒ स्वा॒हा ॥ ३

वा॒यो प्रा॒यश्चि॒त्त ४ *,

आ॒दि॒त्य प्रा॒यश्चि॒त्ते ५ *,

प्र॒जा॒प॒ते प्रा॒यश्चि॒त्ते त्वं दे॒वानां॑ प्रा॒यश्चि॒त्ति॒र॒सि ब्रा॒ह्म॒ण॒स्त्वा ना॒थ॒का॒मः

प्र॒प॒द्ये या॒ऽस्यां प॒ति॒घ्नी त॒नूः प्र॒जा॒घ्नी प॒शु॒घ्नी ल॒क्ष्मि॒घ्नी

जार॒घ्नी॒म॒स्यै॒ तां कृ॒णो॒मि॒ स्वा॒हा ॥ ६

अनुषङ्गः from 4 to 5

वा॒यो प्रा॒यश्चि॒त्ते त्वं दे॒वानां॑ प्रा॒यश्चि॒त्ति॒र॒सि ब्रा॒ह्म॒ण॒स्त्वा ना॒थ॒का॒मः

प्र॒प॒द्ये या॒ऽस्यां प॒ति॒घ्नी त॒नूः प्र॒जा॒घ्नी प॒शु॒घ्नी ल॒क्ष्मि॒घ्नी

जार॒घ्नी॒म॒स्यै॒तां कृ॒णो॒मि॒ स्वा॒हा । ४

आ॒दि॒त्य प्रा॒यश्चि॒त्ते त्वं दे॒वानां॑ प्रा॒यश्चि॒त्ति॒र॒सि ब्रा॒ह्म॒ण॒स्त्वा ना॒थ॒का॒मः

प्र॒प॒द्ये या॒ऽस्यां प॒ति॒घ्नी त॒नूः प्र॒जा॒घ्नी प॒शु॒घ्नी ल॒क्ष्मि॒घ्नी

जार॒घ्नी॒म॒स्यै॒तां कृ॒णो॒मि॒ स्वा॒हा । ५

प्र॒सव॑श्चो॒पयाम॑श्च का॒टश्चा॑र्णवश्च ध॒र्णसि॑श्च द्र॒विणं॑ च भ॒गश्चान्तरि॑क्षं
च सि॒न्धुश्च॑ स॒मुद्र॑श्च सर॒स्वाञ्च॑ वि॒श्वव्य॑चाश्च ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो
द्वेष्टि॑ तमे॒षां ज॑म्भे द॒ध्मः॑ स्वाहा ॥ 7

मधु॑श्च मा॒धव॑श्च शु॒क्रश्च॑ शु॒चिश्च॑ नभश्च नभ॒स्यश्ले॑षश्चो॒र्जश्च॑ सह॒श्च
सह॒स्यश्च॑ तप॒श्च तप॑स्यश्च ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॑ तमे॒षां ज॑म्भे
द॒ध्मः॑ स्वाहा ॥ 8

चि॒त्तञ्च॑ चि॒त्तिश्चा॑कू॒तं चा॑कू॒तिश्चा॑धी॒तं चा॑धी॒तिश्च॑ वि॒ज्ञातं॑ च वि॒ज्ञानं॑
च ना॒म च॑ क्र॒तुश्च॑ दर्॒शश्च॑ पू॒र्णमा॑सश्च ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॑
तमे॒षां ज॑म्भे द॒ध्मः॑ स्वाहा ॥ 9

भू॒स्स्वाहा॑ भुव॒स्स्वाहा॑ सुव॒स्स्वाहो॑ स्वाहा () ॥ 10

(उदी॒र्ष्वर्ति॑ द॒श) (K10) (10)

1.11 विवाहे वधवरयोरन्योन्य समीक्षणाद्यः

1.11.1. वधवरयोरन्योन्यं समीक्षणं

अपश्यं॑ त्वा॒ मन॑सा चे॒कि॒तानं॑ तप॒सो जा॒तं तप॑सो वि॒भू॒तम् ।

इ॒ह प्र॒जामि॒ह रयि॑ꣳ ररा॒णः प्र॒जाय॑स्व प्र॒जया॑ पु॒त्रका॑म ॥ 1

अपश्यं॑ त्वा॒ मन॑सा दी॒द्ध्याना॑ꣳ स्वायां॑ तनू॑ꣳ ऋ॒त्वि॒ये ना॑थ॒माना॑म् ।

उप॒ मामु॑च्चा यु॒वति॑र् बु॒भूयाः॑ प्र॒जाय॑स्व प्र॒जया॑ पु॒त्रका॑मे ॥ 2

1.11.2. आज्यशेषेण हृदयदेशे समञ्जनम्

सम॑ञ्जन्तु वि॒श्वे दे॒वाः समा॑पो हृ॒दया॑नि नौ ।

सं मा॑तरि॒श्वा सं धा॑ता स॒मु दे॒ष्ट्री दि॑देष्टु नौ ॥ 3

1.11.3 समञ्जने जपः

प्र॒जाप॑ते त॒न्वं मे जु॑षस्व त्व॒ष्टर् दे॒वेभिः॑ स॒हसा॑म इन्द्र ।

वि॒श्वैर् दे॒वैरा॑तिभिः सꣳ ररा॒णः पु॒ꣳसां ब॒हूनां॑ मा॒तरः॑ स्याम ॥ 4

आ नः॑ प्र॒जां ज॑नयतु प्र॒जाप॑तिरा॒जर॑साय स॒मन॑क्त्व॒र्यमा॑ ।

अ॒दुर्म॑ङ्गलीः प॒तिलो॑क-मा॒विश॑ श॒न्नो भ॑व द्वि॒पदे॑ शं चतु॑ष्पदे () ॥ 5

तां॑ पू॒ष॒ञ्छि॒वत॑मा-मे॒रय॑स्व॒ यस्यां॑ बी॒जं म॑नु॒ष्या व॑पन्ति ।

या न॑ ऊ॒रू उ॒शती॑ वि॒स्रया॑तै॒ यस्या॑मु॒शन्तः॑ प्र॒हरे॑म॒ शो॒फम् ॥ 6

(शं॑ चतु॒ष्पदे॑ द्वे च॑) (K11) (12)

1.12 विवाहे समावेशन जपः

1.12.1.समावेशनकाले जपः

आ॒रो॒हो॒रु-मु॒प॒बर्॒हस्व॑ बा॒हुं परि॑ष्वजस्व जा॒याꣳ सु॑मनस्यमा॒नः ।

तस्यां॑ पु॒ष्यतं॑ मि॒थुनौ॑ स॒योनी॑ ब॒र्हीं प्र॒जां ज॒नय॑न्तौ स॒रेत॑सा ॥ 1

आ॒र्द्रया॑ऽर॒ण्या य॒त्राम॑न्थत्-पु॒रुषं॑ पु॒रुषे॑ण श॒क्रः ।

तदे॒तौ मि॒थुनौ॑ स॒योनी॑ प्र॒जया॑ऽमृते॒नेह॑ ग॒च्छत॑म् ॥ 2

अ॒हं गर्भ॑मद॒धा-मो॑षधी॒ष्वहं॑ वि॒श्वेषु॑ भुव॒नेष्व॑न्तः ।

अ॒हं प्र॒जा अ॒जन॑यं पि॒तृणा॑म॒हं ज॒निभ्यो॑ अ॒परी॑षु पु॒त्रान् ॥ 3

पु॒त्रिणे॒मा कु॑मा॒रिणा॑ वि॒श्वमा॑युर् व्य॒श्नुत॑म् ।

उ॒भा हि॒रण्य॑पे॒शसा॑ वी॒तिहो॑त्रा कृ॒तद्-व॑सू ॥ 4

द॒शस्यं॑ त्वा॒ऽमृ॒ताय॑ क॒ञ् श॒मू॒धो रो॒म॒श॒ञ् ह॒थो दे॒वेषु॑ कृ॒णु॒तो
दु॒वः ॥ 5 (आ॒रो॒ह न॒व) (K12) (9)

(विवाहमन्त्राः समाप्तः)

1.13 गर्भधाने ऋतुसमावेशः

1.13.1. ऋतुसमावेशनकाले भार्याया अभिमन्त्रणं

विष्णु॑र् योनिं॑ कल्पय॒तु त्वष्टा॑ रूपाणि॑ पि॒ञ्शतु॑ ।
आसिञ्च॑तु प्र॒जाप॑तिर् धा॒ता गर्भं॑ दधातु ते ॥ 1

गर्भं॑ धेहि॑ सिनी॒वालि॑ गर्भं॑ धेहि॑ सर॒स्वति॑ ।
गर्भ॑न्ते अ॒श्विनौ॑ दे॒वावा॑ ध॒त्तां पु॒ष्कर॑स्रजा ॥ 2

हिर॑ण्ययी॒ अर॑णी॒ यन्नि॑र्मन्थ॒तो अ॒श्विना॑ ॥
तन्ते॑ गर्भ॑ञ् ह॒वाम॑हे द॒शमे॑ मा॒सि सू॒तवे॑ ॥ 3

यथे॑यं पृ॒थि॒वी म॒ही ति॑ष्ठन्ती॒ गर्भ॑माद॒धे ।
ए॒वं त्वं गर्भ॑मा॒ध॒त्स्व द॒शमे॑ मा॒सि सू॒तवे॑ ॥ 4

यथा पृथिव्यग्निगर्भा द्यौर्यथेन्द्रेण गर्भिणी ।

वायुर्यथा दिशां गर्भं एवं गर्भं दधामि ते () ॥ 5

विष्णो श्रेष्ठेन रूपेणास्यां नार्यां गवीन्याम् ।

पुमाँसं गर्भमाधेहि दशमे मासि सूतवे ॥ 6

नेजमेष परापत सुपुत्रः पुनरापत ।

अस्यै मे पुत्रकामायै गर्भमाधेहि यः पुमान् ॥ 7

व्यस्य योनिं प्रति रेतो गृहाण पुमान् पुत्रो धीयतां गर्भो अन्तः ।

तं माता दशमासो बिभर्तु स जायतां वीरतमः स्वानाम् ॥ 8

आ ते गर्भो योनिमेतु पुमान्बाण इवेषुधिम् ।

आ वीरो जायतां पुत्रस्ते दशमास्यः ॥ 9 (13)

(गर्भं दधामि तेऽष्टौ च) (K13) (18)

1.14 ऋतुसमावेशनकाले भार्याया अभिमन्त्रणं

1.14.1. ऋतुसमावेशनकाले भार्याया अभिमन्त्रणं

करोमि॑ ते प्राजापत्य॑मा गर्भो॑ योनिमेतु॑ ते ।

अ॒नू॒नः पू॒र्णो जा॒यता॑-म॒श्लो॒णो-ऽपि॑शाचधीतः ॥ 1

पु॒मा॒॒स्तो पु॒त्रो ना॒रि तं पु॒मान॑नुजायताम् ।

ता॒नि भ॒द्राणि॑ बी॒जान्य॑षभा जनयन्तु नौ ॥ 2

या॒नि भ॒द्राणि॑ बी॒जान्य॑षभा जनयन्ति नः ।

तैस्त्वं पु॒त्रान् वि॒न्दस्व॑ सा प्र॒सूर्ध॑नुका भव ॥ 3

का॒म प्र॒मृद्ध्य॑तां म॒ह्यम॑पराजितमेव मे ।

यं का॒मं का॒मये॑ दे॒व तं मे॑ वा॒यो स॒म॒र्द्धय॑ ॥ 4

(गर्भधाने ऋतुसमावेश मन्त्राः समाप्तः)

1.14.2. अर्थप्राध्वस्य परिक्षवपरिकासने जपः

अनु॑हवं परि॑हवं परी॑वादं परि॑क्षपम् ।

दुःस्व॑प्नं दुरु॑दितं तद्-द्वि॑षद्भ्यो दि॒शाम्य॑हम् () ॥ 5

अनु॒हू॒तं॑ परि॒हू॒तꣳ श॒कु॒ने॒र्-यद॑शाकु॒नम् ।

मृ॒गस्य॑ सू॒तम॑क्ष्णया॒ तद्-द्वि॒षद्भ्यो॑ दि॒शाम्य॑हम् ॥ 6

1.14.3 चित्रियस्य वनस्पतेरभिमन्त्रणम्

आ॒रा॒त्ते॑ अ॒ग्निर॑स्त्वा॒रात्-पर॑शु॒रस्तु॑ ते । नि॒वा॒ते॑ त्वाऽभि॑ व॒र्ष॒तु
स्व॒स्ति ते॑ऽस्तु॒ वन॑स्प॒ते स्व॒स्ति मे॑ऽस्तु॒ वन॑स्प॒ते ॥ 7

1.14.4 शकुद्रितेरुपस्थानम्

नमः॑ श॒कृ॒थ्स॒दे रु॒द्राय॑ नमो॑ रु॒द्राय॑ श॒कृ॒थ्स॒दे ।
गो॒ष्ठम॑सि॒ नम॑स्ते॒ अस्तु॑ मा मा हि॒ऽसीः [] 8

1.14.5. सिग्वातस्याभिमन्त्रणम्

सि॒गसि॑ न॒सि वज्रो॑ नम॑स्ते॒ अस्तु॑ मा मा हि॒ऽसीः ॥ 9

1.14.6. शकुनेरभिमन्त्रणम्

उ॒द्गा॒ते॒व श॒कु॒ने॒ सा॒म गा॑यसि॒ ब्र॒ह्म॒पु॒त्र इ॒व स॑व॒नेषु॑ श॒ऽस॑सि ।
स्व॒स्ति नः॑ श॒कु॒ने॒ अस्तु॑ प्र॒ति नः॑ सु॒म॒ना भ॑व ॥ 10

(अ॒ह॒म॒ष्टौ च॑) (K14) (18)

1.15 दम्पत्योर्-हृदयविश्लेषे हृदय-संसर्गेऽप्सोर्-होमः

1.15.1 दम्पत्योर्-हृदयविश्लेषे हृदय-संसर्गेऽप्सोर्-होमः

प्रा॒तर॒ग्निं प्रा॒तरिन्द्र॑ꣳ ह॒वाम॑हे प्रा॒तर् मि॒त्राव॑रुणा प्रा॒तर॒श्विना॑ ॥
प्रा॒तर् भ॒गं पू॒षणं॑ ब्र॒ह्मण॑स्पतिं प्रा॒तः सोम॑मु॒त रुद्र॑ꣳ हु॒वेम॑ ॥ 1

प्रा॒तर्जि॑तं भ॒गमु॒ग्रꣳ हु॒वेम॑ व॒यं पु॒त्रम॑दि॒तेर्यो वि॑ध॒र्ता ।
आ॒ध्रश्चि॒द्वं म॒न्यमा॑नस्तु॒रश्चि॒द्राजा॑ चि॒द्वं भ॒गं भ॒क्षीत्या॑ह ॥ 2

भ॒ग प्र॑णो॒तर् भ॒ग स॒त्यरा॑धो भ॒गोमां॑ धि॒यमु॒दव॑ द॒दन्नः॑ ।
भ॒ग प्र॑णो॒ जन॑य गो॒भिर॒श्वैर् भ॒ग प्र॑नृ॒भिर् नृ॑वन्तः स्याम ॥ 3

उ॒तो॒दानीं॑ भ॒गव॑न्तः स्या॒मोत॑ प्र॒पित्व॑ उ॒त म॒ध्ये अ॒ह्नाम् ॥
उ॒तो॒दि॒ता म॒घव॑न्थ् सूर्य॑स्य व॒यं दे॒वाना॑ꣳ सु॒मतौ॑ स्याम ॥ 4
भ॒ग ए॒व भ॒गवा॑ꣳ अस्तु॑ दे॒वास्ते॑न व॒यं भ॒गव॑न्तः स्याम ।
तं त्वा॑ भ॒ग सर्व॑ इ॒ज्जो॑हवीमि स नो॑ भ॒ग पु॒र ए॒ता भ॑वे॒ह () ॥ 5

स॒म॒ध्वरा॑योष॒सो ऽन॑मन्त दधि॒क्रावे॑व शु॒चये॑ प॒दाय॑ ।
अ॒र्वाची॑नं व॒सुवि॑दं भ॒गन्नो॑ रथ॒मिवा॑श्वा वा॒जिन॑ आव॒हन्तु॑ ॥ 6

अ॒श्वा॒वती॑र् गो॒मती॑र् न उ॒षा॒सो वी॒र॒वतीः॑ स॒दमु॑च्छन्तु भ॒द्राः ।
घृ॒तं दु॒हा॒ना वि॒श्वत॑ प्र॒पी॒ना यू॒यं पा॒त स्व॒स्तिभिः॑ स॒दा नः॑ ॥ 7
(भ॒वै॒ह च॒त्वारि॑ च) (K15) (14)

1.16 पत्युर्वशीकरणं कर्म

1.16.1. पत्युर्वशीकरणं कर्म

इ॒मां ख॒ना॒म्योष॑धीं वी॒रु॒धं ब॒लव॑त्त॒माम् ।
यया॑ स॒प॒त्नीं बा॑धते यया॑ स॒म्वि॑न्दते प॒तिम् ॥ 1

उ॒त्ता॒नप॑र्णे सु॒भगे॑ स॒हमा॑ने स॒हस्व॑ति ।
स॒प॒त्नीं मे॑ प॒राध॑म प॒तिं मे॑ के॒वलं॑ कृ॒धि ॥ 2

उ॒त्तरा॑ऽहमु॒त्तर॑ उत्तरे॒दुत्तरा॑भ्यः ।
अ॒था स॒प॒त्नी या॑ म॒माध॑रा साऽध॒राभ्यः॑ ॥ 3
न ह्य॑स्यै॒ नाम॑ गृ॒भ्णामि॑ नो अ॒स्मिन् र॑मते ज॒ने ।
प॒रा॒मे॒व प॒रा॒वत् स॒प॒त्नीं ना॑शयाम॒सि ॥ 4

अ॒हम॒स्मि॒ स॒ह॒मा॒नाऽथ॒ त्वम॑सि॒ सास॑हिः ।

उ॒भे स॒ह॒स्व॒ती भू॒त्वा स॒प॒त्नीं॑ मे॒ सहा॑व॒है () ॥ 5

उ॒प ते॑ऽधा॒ स॒ह॒मा॒नाम॑भि॒ त्वाऽधा॒ स॒ही॒यसा॑ ।

मा॒मनु॑ प्र ते॒ मनो॑ व॒त्सं गौ॑रिव॒ धाव॑तु॒ पथा॑ वारिव॒ धाव॑तु ॥ 6

(सहा॑व॒है द्वे च॑) (K16) (12)

1.17 सपत्नीबाधनं कर्म

1.17.1. सपत्नीबाधनं कर्म

उ॒दसौ॑ सू॒र्यो अ॒गा॒दु॒दयं॑ मा॒मको॑ भ॒गः ।

अ॒हं तद्-वि॒द्वला-प॑तिम॒भ्यसा॑क्षि॒ विषा॑स॒हिः ॥ 1

अ॒हं के॒तुर॒हं मूर्धा॑ऽह॒मु॒ग्रा वि॒वाच॑नी ।

ममे॒दनु॑ क्र॒तुं प॑तिः से॒हाना॑या उ॒वाच॑रेत् ॥ 2

मम॑ पु॒त्राः श॒त्रु॒ह॒णोऽथो॑ मे॒ दुहि॑ता वि॒राट् ।

उ॒ताह॑म॒स्मि स॒ज्जया॑ प॒त्युर्मे॑ श्लो॒क उत्त॑मः ॥ 3

येनेन्द्रो ह॒विषा कृत्य॑भवद्-दिव्यु॒त्तमः॑ ।

अहं॑ तदक्रि दे॒वा अस॑प॒त्ना किला॑भवम् ॥ 4

अस॑प॒त्ना स॑प॒त्निघ्नी॑ जय॒न्त्यभि॑भूवरी ।

आवि॑त्सि॒ सर्वा॑सा॒ꣳ रा॒धो व॒र्चो अ॒स्थेय॑सामिव () ॥ 5

सम॑जैषमिमा अह॑ꣳ स॒प॒त्नीर॑भिभूवरीः ।

यथा॑ऽहम॒स्य वी॒रस्य॑ वि॒राजा॑मि धन॒स्य च॑ ॥ 6

(अ॒स्थेय॑सामि॒व द्वे च॑) (K17) (12)

1.18 वध्वाः यक्ष्मादिहरं कर्म

1.18.1 वध्वाः यक्ष्मादिहरं कर्म

अक्षी॑भ्यान्ते॒ नासि॑काभ्यां॒ कर्णा॑भ्यां॒ चुबु॑कादधि ।

यक्ष्म॑ꣳ शी॒र्षण्यं॑ म॒स्तिष्का॑ जि॒ह्वाया॑ वि॒वृहा॑मि ते ॥ 1

ग्री॒वाभ्य॑स्त उ॒ष्णिहा॑भ्यः॒ की॒कसा॑भ्योऽनू॒क्यात् ।

यक्ष्मं॑ दो॒षण्य॑म॒ꣳसा॑भ्यां॒ बा॒हुभ्यां॑ वि॒वृहा॑मि ते ॥ 2

आ॒न्त्रे॒भ्यस्ते॒ गु॒दा॒भ्यो॒ वनि॒ष्ठोर् हृ॒दया॒दधि॑ ।

यक्ष्मं॑ म॒तस्ना॒भ्यां य॒क्नः प्ला॒शि॒भ्यो वि॒वृ॒हामि॑ ते ॥ 3

ऊ॒रु॒भ्यां ते॒ऽष्ठी॒वद्भ्यां॑ ज॒ङ्घा॒भ्यां प्र॒पदा॒भ्याम् ।

यक्ष्म॑ श्रो॒णी॒भ्यां भा॒सदा॒ध्व॒ससो॑ वि॒वृ॒हामि॑ ते ॥ 4

मे॒हनाद्-व॒लङ्क॑रणा-ल्लो॒म॒भ्यस्ते॒ नखे॑भ्यः ।

यक्ष्म॑ सर्व॒स्मादा॒त् म॒नस्त॒मिमं॑ वि॒वृ॒हामि॑ ते () ॥ 5

अ॒ङ्गाद॒ङ्गा-ल्लो॒म्नो॒लो॒म्नो जा॒तं प॑र्वणिपर्वणि ।

यक्ष्म॑ सर्व॒स्मादा॒त् म॒नस्त॒मिमं॑ वि॒वृ॒हामि॑ ते ॥ 6

परा॑दे॒हि शा॒बल्यं॑ ब्र॒ह्म॒भ्यो वि॒भजा॑ व॒सु ।

कृ॒त्यैषा प॒द्वती॑ भू॒त्वा जा॒याऽऽवि॑शते॒ पति॑म् ॥ 7

अ॒श्ली॒ला त॒नूर्भव॑ति रु॒शती॑ पा॒पया॑ऽमु॒या ।

पति॑र्-यद्-व॒ध्वै वा॒ससा॑ स्व॒मङ्ग॑म॒भि धि॒त्सति॑ ॥ 8

क्रूर॒मे॒तत् क॒टुक॑-मे॒तद॒पा॒ष्ठव॑द्-वि॒षव॑न्नै॒तद॑त्तवे ।

सूर्या॑ यः प्र॒त्यक्षं॑ वि॒द्याथ्स॑ ए॒तत् प्र॑तिगृह्णीयात् ॥ 9

आ॒श॒स॒नं वि॒श॒स॒न॒मथो॑ अ॒धि वि॒च॒र्त॒नम् ।

सूर्या॑याः पश्य रू॒पाणि॑ ता॒नि ब्र॒ह्मो॑त श॒स॒ति () ॥ 10

(इ॒मं वि॒वृ॒हामि॑ ते - श॒स॒ति) (K18) (20)

Special Korvai for 1.18

(अ॒क्षी॒भ्यां॑ ग्री॒वाभ्य॑ आ॒न्त्रे॒भ्य ऊ॒रुभ्यां॑ मे॒ह॒ना॒द॒ङ्गा॒द॒ङ्गात्
प॒रो॒दे॒हि स॒प्त)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 18 Khandaas

(प्र॒सु॒ग्मन्ता॑ ऽष्टाद॒श – हि॒र॒ण्यव॑र्णाः पञ्चद॒श – सोमः॑ प्र॒थमः॑ षोड॒श
– सो॒माय॑ ज॒नि॒विदे॑ ऽष्टाद॒श – ति॒ष्ठेयं॑ त्रयो॒वि॒ंशतिः॑ –
स॒त्येन॑ – ता म॒न्दसा॑ नैका॒न्नवि॑ंशति रेका॒न्नवि॑ंशतिः – शर्म
वर्मे॑कवि॒ंशति॑ – रि॒ह गाव॑ एका॒न्नवि॑ंशति – रु॒दी॒ष्वर्तो॑ द॒शा –
प॒श्यन् त्वा॑ द्वद॒शा – रो॒हो॒रुं नव॑ – वि॒ष्णुर्यो॑निं – करो॒मि ते॑
ऽष्टाद॒शा षाद॑श – प्रा॒तर॒ग्निं च॑तु॒र्दशे॑ – मां ख॒ना – म्यु॒दसौ॑ सू॒र्यो
द्वद॒श द्वद॒शा – क्षी॒भ्यां ते॑ वि॒ंशति॑ र॒ष्टाद॑श)

Korvai with starting Padams of 1, 11, Series of Khandaas :-

(प्र॒सु॒ग्मन्ता॑ – ऽप॒श्यन् त्वा॑ ऽष्टाद॒श)

First and Last Padam in EAK, 1st Prapaatakam :-

(प्र॒सु॒ग्मन्ता॑ – तानि॑ ब्र॒ह्मो॒त श॑ं॒सति॑)

। हरिः॑ ओम् ।

एका॒ग्निका॑ण्डे प्रथम प्रपाठकः समाप्तः

Ekaagni Kaandam Counts - 1st Prapaatakam

	Vaakyams
Khanda - 1	18
Khanda – 2	15
Khanda – 3	16
Khanda – 4	18
Khanda – 5	23
Khanda – 6	19
Khanda – 7	19
Khanda – 8	21
Khanda – 9	19
Khanda – 10	10
Khanda – 11	12
Khanda – 12	9
Khanda – 13	18
Khanda – 14	18
Khanda – 15	14
Khanda – 16	12
Khanda – 17	12
Khanda - 18	20
Total →	293

2 कृष्णयजुर्वेदीय एकाग्निकाण्डः – द्वितीयः प्रपाठकः

2.1 उपनयनमन्त्राः

2.1.1 क्षुर कर्म

उ॒ष्णे॑न॒ वा॒य॒वु॒द॒के॒ने॒ह्य॒दि॒तिः॑ केशान्॑ वपतु ॥ 1

आ॒प॒ उ॒न्द॒न्तु॑ जी॒व॒से॑ दी॒र्घा॒यु॒त्वा॒य॒ वर्च॑से ।

ज्यो॑क्च॒ सूर्यं॑ दृ॒शे ॥ 2

ये॒ना॒व॒प॒थ् स॒वि॒ता क्षु॒रेण॑ सो॒म॒स्य॒ रा॒ज्ञो वरु॑णस्य वि॒द्वान् ।

ते॒न ब्र॒ह्मा॒णो व॒प॒ते॒द॒म॒स्या॒यु॒ष्मा॒न् ज॒र॒द॒ष्टि॒र् य॒थाऽस॑द॒य॒म॒सौ ॥ 3

ये॒न पू॒षा बृ॒ह॒स्प॒ते॒र॒ग्ने॒रि॒न्द्र॒स्य चा॒यु॒षेऽव॑पत् ।

ते॒ना॒स्या॒यु॒षे व॒प॒ सौ॒श्लो॒क्या॒य॒ स्व॒स्तये॑ ॥ 4

ये॒न भू॒यश्च॑रा॒त्य॒यं ज्यो॑क्च प॒श्या॑ति॒ सूर्य॑म् ।

ते॒ना॒स्या॒यु॒षे व॒प॒ सौ॒श्लो॒क्या॒य॒ स्व॒स्तये॑ ॥ 5

येन पू॒षा बृ॒हस्प॑ते॒रग्ने॑रिन्द्रस्य चायु॒षेऽव॑पत् () ।

तेन॑ ते व॒षाम्य॑सावायु॒षा वर्च॑सा यथा ज्यो॒ख्सु॒मना॑ अ॒साः ॥ 6

यत् क्षु॒रेण॑ म॒र्चय॑ता सु॒पेश॑सा व॒प्रा व॑पसि केशान् ।

शु॒न्धि शि॒रो मा॑ऽस्यायुः प्रमो॒षीः ॥ 7

उ॒प्त्वाय॑ केशान्, वरु॒णस्य॑ रा॒ज्ञो बृ॒हस्प॑तिः सवि॒ता सोमो॑ अ॒ग्निः ।

तेभ्यो॑ नि॒धानं॑ बहु॒धाऽन्व॑विन्द-न्नन्तरा द्यावापृ॒थि॒वी अ॒पः सु॒वः ॥ 8

(आयु॒षेऽव॑पत्प॒ञ्च च) (K1) (15)

2.2 उपनयनमन्त्राः

2.2.1.समिदाधानम्

आयु॒र्दा दे॒व जर॑सं गृ॒णानो॑ घृ॒तप्र॑तीको घृ॒तपृ॑ष्ठो अ॒ग्ने ।

घृ॒तं पि॑बन्नमृ॒तं चा॒रु ग॒व्यं पि॒तेव॑ पु॒त्रं जर॑से नये॒मम् ॥ 1

2.2.2. अश्मास्तापनम्

आ॒ति॒ष्ठे॒-म॒म॒श्मा॒न-म॒श्मे॒व त्व॑ स्थि॒रो भ॑व ।

अ॒भि॒ति॒ष्ठ पृ॒तन्य॑तः स॒हस्व॑ पृ॒तना॑यतः ॥ 2

2.2.4. वासः परिधानम्

रे॒वती॑स्त्वा व्य॒क्ष्णन् कृ॒त्तिका॑श्चाकृ॒न्त॑स्त्वा ।

धि॒योऽव॑यन्न॒वग्ना॑ अवृ॒ज्जन्थ्-स॒हस्र॑मन्ता॒ अ॒भितो॑ अयच्छन् ॥ 3

दे॒वीर् दे॒वाय॑ परि॒धी स॒वित्रे॑ ।

म॒हत्त॑दा-सा॒मभ॑वन्-म॒हित्व॑नम् ॥ 4

या अ॒कृ॒न्तन्न॑वयन्. या अ॒तन्व॑त याश्च दे॒वीर॑न्तान॒भितो॑-ऽद॑दन्त ।

तास्त्वा दे॒वीर्-ज॒रसे॑ स॒म्व्य॑यन्त्वायुष्मानि॒दं परि॑ध॒थस्व॑

वा॒सः () ॥ 5

प॒रि॒धत्त॑ ध॒त्त वा॒ससै॑न॒ श॒तायु॑षं कृणु॒त दी॒र्घमा॑युः ।

बृ॒हस्प॑तिः प्रायच्छद्-वा॒स ए॒तत्सो॑माय॒ राज्ञे॑ परि॒धात॑वा उ ॥ 6

जरां॑ गच्छा॑सि परि॑धत्स्व वा॒सो भ॒वा कृ॑ष्टी॒ना-म॑भि॒शस्ति॑पा॒वा ॥

श॒तं च॑ जी॒व श॒रदः॑ सु॒वर्चा॑ रा॒यश्च॑ पो॒षमु॒प॒ सम्॑व्य॒यस्व ॥ 7

परी॑दं वा॒सो अ॒धिधाः॑ स्व॒स्तये॑-ऽभू॑रापी॒ना-म॑भि॒शस्ति॑पा॒वा ॥

श॒तं च॑ जी॒व श॒रदः॑ पु॒रूची॑र्.व॒सूनि॑ चा॒र्यो वि॑भ॒जासि॑ जी॒वन् ॥ 8

2.2.5. मौञ्ज्यजनि मन्त्राः

इ॒यं दुरु॑क्तात्-प॒रिबा॑धमा॒ना श॒र्म व॒रूथं॑ पु॒नती॑ न आ॒गात् ॥

प्रा॒णापा॒नाभ्यां॑ ब॒लमा॑भ॒रन्ती॑ प्रि॒या दे॒वानां॑ सु॒भगा॑ मे॒खले॑यम् ॥ 9

ऋ॒तस्य॑ गो॒प्त्री त॑प॒सः प॑र॒स्पी घ्न॑ती र॒क्षः स॑ह॒माना॑ अ॒रातीः॑ । सा नः॑

सम॑न्तमनु॒ परी॑हि भ॒द्रया॑ भ॒र्तारि॑स्ते मे॒खले॑ मा रि॒षाम () ॥ 10

मि॒त्रस्य॑ चक्षु॒र्धरु॑णं ब॒लीय॑स्तेजो॒ यश॑स्वि स्थ॒विरं॑ समि॒द्धम् ।

अ॒नाह॑नस्यं वा॒सनं॑ ज॒रिष्णु॑ परी॑दं वा॒ज्यजि॑नं दधेऽहम् ॥ 11

(वा॒सो - म॑रि॒षाम॑ द्वे च) (K2) (21)

2.3 उपनयनमन्त्राः

2.3.1. अग्रेरुत्तरतोऽवस्थापनम् प्रोक्षणम् हस्तग्रहणम् परिदानम्
उपनयनम् कर्ण जपः प्रश्न-प्रतिवचनं च

आ॒गन्त्रा॒ सम॑गन्महि॒ प्र॒सु मृ॒त्युं यु॑योतन ।

अ॒रि॒ष्टाः स॒ञ्च॒रेम॑हि स्व॒स्ति च॑रतादिह स्व॒स्त्या गृ॑हेभ्यः ॥ 1

स॒मु॒द्रादू॒र्मिर् म॑धुमा॒ उ॒दारदु॒पा॒शुना॒ सम॑मृतत्वमश्याम् ।

इ॒मे नु ते॒ रश्म॑यः सूर्य॑स्य येभिः स॒पित्वं पि॒तरो॑ न आयन् ॥ 2

अ॒ग्नि॒ष्टे ह॑स्तमग्रभी॒त् 3, सो॑मस्ते ह॑स्तमग्रभी॒त् 4 ,

स॒वि॒ता ते॒ ह॑स्तमग्रभी॒त् 5, सर॑स्वती ते॒ ह॑स्तमग्रभी॒त् 6,

पू॒षा ते॒ ह॑स्तमग्रभी 7, द॒र्य॒मा ते॒ ह॑स्तमग्रभी 8,

द॒शु॒स्ते ह॑स्तमग्रभी॒द् 9, भ॒गस्ते॒ ह॑स्तमग्रभीन् 10.

मि॒त्रस्ते॒ ह॑स्तमग्रभीन् 11, मि॒त्रस्त्व॑मसि॒ धर्म॑णा॒ग्नि॒राचा॑र्यस्तव ॥ 12

अ॒ग्नये॑ त्वा परि॑ददाम्यसौ 13, सो॒माय॑ त्वा परि॑ददाम्यसौ 14,

स॒वि॒त्रे त्वा परि॑ददाम्यसौ 15, सर॑स्वत्यै त्वा परि॑ददाम्यसौ 16.

मृत्य॑वे॒ त्वा परि॑द॒दाम्य॑सौ 17. यमा॑य त्वा परि॑द॒दाम्य॑सौ 18.

गदा॑य त्वा परि॑द॒दाम्य॑सा 19, वन्त॑काय त्वा परि॑द॒दाम्य॑सा 20,

वद्भ्य॑स्त्वा परि॑द॒दाम्य॑सा 21, वो॑षधीभ्यस्त्वा परि॑द॒दाम्य॑सौ 22,

पृथि॑व्यै त्वा स॒वैश्चान॑रायै परि॑द॒दाम्य॑सौ ॥ 23

दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सव॑ उप॒नये॑ऽसौ ॥ 24

सुप्र॑जाः प्र॒जया॑ भू॒याः सु॒वीरो॑ वी॒रैः सु॒वर्चा॑ वर्च॒सा सु॒पोषः॑ पो॒षैः॥ 25

ब्र॒ह्मच॑र्यमा॒गामु॑प॒ मा न॑यस्व दे॒वेन॑ स॒वित्रा॑ प्र॒सूतः॑ ॥ 26

को॒ नामा॑स्य॒सौ नामा॑ऽस्मि॒ कस्य॑ ब्र॒ह्मचा॑र्यस्य॒सौ प्रा॑णस्य
ब्र॒ह्मचा॑र्य॒स्यसा॑ 27

वेष॑ ते दे॒व सूर्य॑ ब्र॒ह्मचा॑री तं गो॒पाय॑ स मा मृ॒तैष॑ ते सूर्य॑पु॒त्रः
सुदी॑र्घायुः स॒मामृ॑त () । या॒७ स्व॒स्तिम॒ग्निर् वा॒युः सूर्य॑श्चन्द्र॒मा
आपो॑ऽनु सञ्च॑रन्ति ता॒७ स्व॒स्तिम॒नु सञ्च॑रासौ ॥ 28

अव॑ध्व॒नाम॑ध्व॒पते॑ श्रेष्ठ॒स्याध्व॑नः॒ पार॑मशीय ॥ 29

(स॒मा॒मृत॑ द्वे च) (K3) (12)

2.4 उपनयनमन्त्राः

2.4.1.होम मन्त्राः

यो॒गे॒यो॒गे त॑व॒स्तर॑ १ { }, मि॒म॒ग्न॑ आ॒यु॒षे॒ वर्च॑से॒ कृ॒धी॒ति॒ द्वे २ { } ॥

Expansion for - यो॒गे॒यो॒गे त॑व॒स्तर॑ १,

मि॒म॒ग्न॑ आ॒यु॒षे॒ वर्च॑से॒ कृ॒धी॒ति॒ द्वे २

यो॒गे॒यो॒गे त॑व॒स्तरं॑ वा॒जे॒वा॒जे ह॒वाम॑हे ।

स॒खाय॑ इन्द्र॒मू॒तये॑ ॥ १ (Ref - TS 4.1.2.1)

इ॒म॒ग्न॑ आ॒यु॒षे॒ वर्च॑से॒ कृ॒धि॒ प्रि॒यꣳ रे॒तो वरु॑ण सोम राजन् ।

मा ते॒वा॒स्मा अ॒दि॒तो र॑श्मि॒ यच्छ॑ वि॒श्वे दे॒वा ज॑रद॒ष्टि॒र्यथाऽ॑सत् ॥ २

(Ref - TS 2.3.10.3)

श॒तमि॒न्नु श॒रदो॑ अ॒न्ति दे॒वा यत्रा॑ न॒श्चक्रा॑ ज॒रसं॑ त॒नूना॑म् ।
पु॒त्रासो॑ यत्र पि॒तरो॑ भव॒न्ति मा नो॑ म॒द्ध्य॒या री॑रिष॒तायु॑र् गन्तोः॑ ॥ 3

अ॒ग्निष्ट॒ आयुः॑ प्र॒तरां॑ द॒धात्व॒ग्निष्टे॑ पु॒ष्टिं प्र॒तरां॑ कृ॒णोतु॑ ।
इन्द्रो॑ म॒रुद्भिर्. ऋ॒तुधा॑ कृ॒णोत्वादि॒त्यैस्ते॒ वसु॑भिरा द॒धातु॑ ॥ 4

मे॒धां म॒ह्यम॒ङ्गिर॑सो मे॒धाꣳ स॒प्तर्ष॑यो ददुः ।
मे॒धां म॒ह्यं प्र॒जाप॑तिर् मे॒धाम॒ग्निर् द॑दातु मे ॥ 5

अ॒प्सर॑रासु च या मे॒धा ग॒न्धर्वेषु॑ च यद्य॒शः ।
दैवी॑ या मा॒नुषी॑ मे॒धा सा मा॒मा वि॒शता॑दिह ॥ 6

इ॒मं मे॑ वरु॒ण७{ }, तत्त्वा॑ या॒मि ८ { }, त्वन्नो॑ अ॒ग्ने ९ { }.
स त्वन्नो॑ अ॒ग्ने १०{ }, त्वम॑ग्ने अ॒यासि॑ () ॥ 11

Expansion for – इ॒मं मे॑ वरु॒ण 7, तत्त्वा॑ या॒मि 8 , त्वन्नो॑ अ॒ग्ने 9 .

स त्वन्नो॑ अ॒ग्ने 10, त्वम॑ग्ने अ॒यासि॑ 11 .

(Same as given in EAK 1.7.4)

2.4.2. कूर्चरोहणम्

राष्ट्र॑भृ॒दस्या॑चा॒र्यास॑न्दी मा त्वद्यो॑षम् ॥ 12

2.4.3. सावित्री

तथ् स॒वि॒तुर्व॑रे॒ण्यमि॒त्येषा॑ { } ॥ 13

Expansion for – तथ् स॒वि॒तुर्व॑रे॒ण्यं

तथ्स॒वि॒तुर्व॑रे॒ण्यं भ॒र्गो दे॒वस्य॑ धीमहि ।

धियो॑ यो॒नः प्र॒चो॒दया॑त् । (Ref - TS 1.5.6.4)

2.4.4. ओष्टकर्णोपस्पर्शनं

अवृ॑धमसौ सौ॒म्य प्रा॑णस्त्वं मे गो॒पाय॑ ॥ 14

ब्र॒ह्मण॑ आ॒णी स्थः॑ ॥ 15

(त्वम॑ग्ने अ॒यासि॑ च॒त्वारि॑ च) (K4) (14)

2.5 उपनयनमन्त्राः

2.5.1. दण्डादानम्

सु॒श्रवः॑ सु॒श्रव॑सं मा कुरु॒ यथा॒ त्व॑ सु॒श्रवः॑ सु॒श्रवा॑ अ॒स्ये॒वम॑ह॒
 सु॒श्रवः॑ सु॒श्रवा॑ भूया॒सं यथा॒ त्व॑ सु॒श्रवः॑ सु॒श्रवो॑ दे॒वानां॑
 नि॒धिगो॑पो॒ऽस्ये॒वम॑हं ब्रा॒ह्मणा॑नां ब्र॒ह्मणो॑ नि॒धिगो॑पो भूया॒सम् ॥ 1

2.5.2. कुमारवाचनम् उत्थापनम् आदित्योपस्थानम् हस्तग्रहणम् च.

स्मृ॒तं च॒ मे॒ऽस्मृ॒तं च॒ मे॒ तन्म॑ उ॒भयं॑ व्र॒तं 2
 नि॒न्दा च॒ मे॒ऽनि॒न्दा च॒ मे॒ तन्म॑ उ॒भयं॑ व्र॒तः 3
 श्र॒द्धा च॒ मे॒ऽश्र॒द्धा च॒ मे॒ तन्म॑ उ॒भयं॑ व्र॒तं 4
 वि॒द्या च॒ मे॒ऽवि॒द्या च॒ मे॒ तन्म॑ उ॒भयं॑ व्र॒तः 5
 श्रु॒तं च॒ मे॒ऽश्रु॒तं च॒ मे॒ तन्म॑ उ॒भयं॑ व्र॒तः 6
 स॒त्यं च॒ मे॒ऽनृ॒तं च॒ मे॒ तन्म॑ उ॒भयं॑ व्र॒तं 7
 तप॑श्च मे॒ऽतप॑श्च मे॒ तन्म॑ उ॒भयं॑ व्र॒तं 8
 व्र॒तं च॒ मे॒ऽव्र॒तं च॒ मे॒ तन्म॑ उ॒भयं॑ व्र॒तं 9

॥
यद् ब्राह्मणानां ब्रह्मणि व्रतम्,

यदग्नेः सेन्द्रस्य सप्रजापतिकस्य सदेवस्य सदेवराजस्य समनुष्यस्य
समनुष्यराजस्य सपितृकस्य सपितृराजस्य सगन्धर्वाप्सरस्कस्य ।

यन्म आत्मन आत्मनि व्रतं तेनाह ॥ सर्वव्रतो भूयासम् ॥ 10

उदायुषा स्वायुषोदोषधीना ॥ रसेनोत्-पर्जन्यस्य शुष्मेणोदस्था-
ममृता ॥ अनु ॥ 11

तच्चक्षुर्-देवहितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत् ।

पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतं नन्दाम शरदः शतं मोदाम
शरदः शतं भवाम शरदः शत ॥ शृण्वाम शरदः शतं प्रब्रवाम
शरदः शत मजीताः स्याम शरदः शतं ज्योक्च सूर्यं दृशे ॥ 12

यस्मिन् भूतं च भव्यं च सर्वे लोकाः समाहिताः ।

तेन गृह्णामि त्वामहं मह्यं गृह्णामि त्वामहं प्रजापतिना त्वा मह्यं

गृह्णाम्यसौ ॥ 13 (सुश्रवः सुश्रवसमष्टौ) (K5) (8)

2.6 उपनयनमन्त्राः

2.6.1 समिदाधानं

परि॑ त्वा॒ग्ने परि॑ मृ॒जाम्या॑यु॒षा च॑ ध॒नेन॑ च ।

सु॒प्र॒जाः प्र॒जया॑ भू॒यास॑ सु॒वीरो॑ वी॒रैः सु॒वर्चा॑ वर्च॒सा सु॒पोषः॑

पोषैः॑ सु॒गृहो॑ गृ॒हैः सु॒पतिः॑ प॒त्या सु॒मेधा॑ मे॒धया॑ सु॒ब्रह्मा॑

ब्र॒ह्मचा॑रिभिः ॥ 1

अ॒ग्नये॑ स॒मिध॑माहा॒र्षं बृ॒हते॑ जा॒तवे॑दसे॒ यथा॑ त्वम॒ग्ने स॒मिधा॑

स॒मिद्ध्य॑स॒ एवं॑ मा॒मायु॑षा॒ वर्च॑सा॒ स॒न्या मे॒धया॑ प्र॒जया॑ प॒शुभिर्

ब्र॒ह्मव॑र्च॒सेना॒न्नाद्ये॑न॒ समे॑धय॒ स्वाहा॑ ॥ 2

ए॒धोऽस्ये॑धिषीमहि॒ स्वाहा॑ ॥ 3

स॒मिद॑सि स॒मेधि॑षीमहि॒ स्वाहा॑ ॥ 4

तेजो॑ऽसि तेजो॑ मयि॒ धेहि॑ स्वाहा॑ ॥ 5

अ॒पो अ॒द्यान्व॒चारि॒षः र॒सेन॒ सम॒सृ॒क्ष्महि॑ ।

प॒यस्वा॒ अ॒ग्न आ॒गम॒न्तं मा स॒सृ॒ज वर्च॑सा स्वाहा ॥ 6

सं मा॒ग्ने वर्च॑सा सृ॒ज प्र॒जया॑ च ध॒नेन॑ च स्वाहा ॥ 7

वि॒द्युन्मे॑ अ॒स्य दे॒वा इन्द्रो॑ वि॒द्याथ् स॒हर्षि॑भिः स्वाहा () ॥ 8

अ॒ग्नये॑ बृ॒हते॑ ना॒काय॑ स्वाहा ॥ 9

द्या॒वापृ॒थिवी॑भ्या॒ स्वाहा ॥ 10

ए॒षा ते॑ अ॒ग्ने स॒मि॒त्तया॑ वर्द्ध॒स्व चा॒प्याय॑स्व च तया॒ऽहं वर्ध॑मानो
भू॒यास॒माप्या॑य॒मानश्च॑ स्वाहा ॥ 11

यो मा॒ग्ने भा॒गिन॑ स॒न्तम॑थाभा॒गं चि॒कीर्ष॑त्यभा॒गम॑ग्ने तं कुरु॑
मा॒ग्ने भा॒गिनं॑ कुरु॑ स्वाहा ॥ 12

स॒मि॒धमा॒धाया॑ग्ने॒ सर्व॑व्रतो॑ भू॒यास॒ स्वाहा ॥ 13

2.6.2 संशासनं वासस आदानं च.

ब्र॒ह्म॒चा॒र्य॒स्य॒पोऽ॒ज्ञान॒ कर्म॑ कुरु॒ मा सु॒षु॒प्थाः ।

भि॒क्षा॒च॒र्यं॑ च॒रा॒चा॒र्या॒धी॒नो भव॑ ॥ 14

यस्य॑ ते प्रथम॒वास्य॑ ह॒राम॑स्तं त्वा विश्वे॑ अवन्तु दे॒वाः ।

तन्त्वा॑ भ्रा॒तरः॑ सु॒वृ॒धो वर्ध॑मानमनु जायन्तां ब॒हवः॑ सुजा॒तम् ॥ 15

(सह॑ ऋषि॒भिस्स्वाहा॑ नव॑ च) (K6) (19)

(उपनयनमन्त्राः समाप्तः)

2.7 समावर्तनमन्त्राः

2.7.1. समिधादानं

इम॑ स्तोमम॒र्हते॑ जा॒तवे॑दसे रथमिव॒ संम॑हे॒मा मनी॑षया॒ ॥

भद्रा॑ हि नः प्रमतिरस्य स॒सृ॒ग्नैः स॒ख्ये मा रि॑षामा वयं तव॑ ॥ 1

2.7.2. क्षुर कर्म

त्र्यायुषं॑ जमद॒ग्नेः क॑श्यपस्य त्र्यायुषम् ।

यद्-दे॒वानां॑ त्र्यायुषं॑ तन्मे॑ अस्तु त्र्यायुषम् ॥ 2

शि॒वो॒ नामा॑सि॒ स्व॒धिति॑स्ते पि॒ता नम॑स्ते अस्तु॒ मा मा हि॑प्सीः ॥ 3

उ॒ष्णो॑न॒ वाय॑वुद॒केने॑त्येषः { } । (4 to 11)

Expansion for – उ॒ष्णो॑न॒ वाय॑वुद॒केने॑त्येषः

उ॒ष्णो॑न॒ वाय॑वुद॒केने॑ह्यदि॒तिः के॑शान् वपतु ॥ 4

आप॑ उ॒न्दन्तु॑ जी॒वसे॑ दी॒र्घायु॑त्वाय॒ वर्च॑से । ज्यो॒क्च॒ सूर्यं॑ दृ॒शे ॥ 5

ये॒नाव॑पथ् सवि॒ता क्षु॒रेण॑ सोम॒स्य रा॒ज्ञो वरु॑णस्य वि॒द्वान् ।

तेन॑ ब्र॒ह्माणो॑ वप॒तेद॒मस्या॑युष्मा॒न् जर॑दष्टिर् यथाऽस॒दय॑मसौ ॥ 6

येन॑ पू॒षा बृ॒हस्प॑ते॒रग्ने॑रिन्द्र॒स्य चा॑युषेऽवपत् ।

तेना॑स्यायुषे वप॒ सौ॒श्लो॒क्याय॑ स्वस्तये ॥ 7

येन॑ भू॒यश्च॑रात्ययं ज्यो॒क्च प॑श्याति॒ सूर्य॑म् ।

तेना॑स्यायुषे वप॒ सौ॒श्लो॒क्याय॑ स्वस्तये ॥ 8

येन पू॒षा बृ॒हस्प॑ते॒रग्ने॑रिन्द्रस्य चायु॒षेऽव॑पत् ।

तेन॑ ते व॒षाम्य॑सावायु॒षा वर्च॑सा यथा ज्यो॒ख्सु॒मना॑ अ॒साः ॥ 9

यत् क्षु॒रेण॑ म॒र्चय॑ता सु॒पेश॑सा व॒ज्रा व॑प॒सि केशा॑न् ।

शु॒न्धि शि॒रो मा॒ऽस्यायुः॑ प्रमो॒षीः ॥ 10

उ॒प्त्वाय॑ केशा॑न् वरु॒णस्य॑ रा॒ज्ञो बृ॒हस्प॑तिः स॒विता सोमो॑ अ॒ग्निः ।

तेभ्यो॑ नि॒धानं॑ बहु॒धाऽन्व॑विन्द-न्नन्तरा द्यावापृ॒थि॒वी अ॒पः सु॒वः ॥ 11

(Ref - EAK 2.1.1)

2.7.3. मेखलाया उपजूहनं

इ॒दम॑ह-म॒मुष्या॑-मु॒ष्याय॑णस्य पा॒प्मान॑-मु॒पगू॑हाम्यु॒त्तरो॑ऽसौ

द्विष॑द्भ्यः ॥ 12

2.7.4. स्नान मन्त्राः

आपो॑ हि ष्ठा म॒योभु॑व इति॑ ति॒स्रो { } 13 to 15,

Expansion for – आपो हि ष्ठा मयोभुव इति तिस्रः

आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन ।

महे रणाय चक्षसे ॥ 13

यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः ॥ 14

तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ।

आपो जनयथा च नः ॥ 15 (Ref - TS 4.1.5.1)

हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका इति तिस्रः { } ॥ 16-18

Expansion for-हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका इति तिस्रः{ }॥ 16-18

हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका यासु जातः कश्यपो यास्विन्द्रः ।

अग्निं या गर्भं दधिरे विरूपास्ता न आपः श७ स्योना भवन्तु ॥ 16

यासा७ राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यन् जनानां ।

मधुश्रुतः शुचयो याः पावकास्ता न आपः श७ स्योना भवन्तु ॥ 17

या॒सां दे॒वा दि॒वि कृ॒ण्वन्ति॑ भ॒क्षंँ या॒ अ॒न्तरि॑क्षे बहु॒धा भव॑न्ति । याः
पृ॒थि॒वीं प॒यसो॑न्दन्ति शु॒क्रास्ता॑ न॒ आपः॑ श॒स्यो॒ना भव॑न्तु ॥ 18

(Ref - TS 5.6.1.1)

2.7.5. दन्तधावमम् वासः परिधानम् च.

अ॒न्नाद्या॑य व्यू॒हद्ध्वं॑ दी॒र्घायु॑रहमन्नादो भू॒यास॑म् । सोमो॑ रा॒जा
ज्य॒माग॑मथ्स मे॒ मुखं॑ प्रवे॒क्ष्यति॑ भ॒र्गेन॑ स॒ह वर्च॑सा () ॥ 19

सोम॑स्य त॒नूर॑सि त॒नुवं॑ मे पाहि॒ स्वा मा॑ त॒नूरा॑विश ॥ 20

2.7.6. देवताभ्यश्चन्दनप्रदानं.

नमो॑ ग्र॒हाय॑ चाभिग्र॒हाय॑ च 21

नमः॑ शा॒कजं॑ ज॒भाभ्या॑म् 22

नम॑स्ताभ्यो दे॒वता॑भ्यो या॒ अभि॑ग्राहिणीः ॥ 23

2.7.7. आत्मनोऽनुलेपः

अ॒प्सरः॑ सु॒ यो ग॑न्धो ग॒न्धर्वेषु॑ च यद्य॑शः ।

दै॒वो यो॑ मा॒नुषो॑ ग॒न्धः स॑ मा॒ गन्धः॑ सु॒रभिर्॑ जुषताम् ॥ 24

2.7.8. उदपात्रे सौवर्णमणिपरिप्लावनम्

इ॒यमो॑ष॒धे त्रा॑यमाणा॒ सह॑माना॒ सह॑स्वती ।

सा मा॒ हिर॑ण्यवर्चसं॒ ब्रह्म॑वर्च॒सिनं॑ मा करोतु ॥ 25

2.7.9. ग्रीवास्वाबन्धनम्

अपा॑शोऽस्यु॒रो मे॒ मा स॑ शारीः शिवो॑-मोप॑ तिष्ठस्व दीर्घायु॑त्वाय॒
शत॑शारदाय । शत॑ शरद्भ्य॒ आयु॑षे॒ वर्च॑से जी॒वात्वै॑ पुण्याय ॥ 26

2.7.10. वाससः परिधानम्

रे॒वती॑स्त्वा व्य॒क्ष्णन्नि॒त्येताः { } ॥ 27 to 32

Expansion for – रे॒वती॑स्त्वा व्य॒क्ष्णन्

रे॒वती॑स्त्वा व्य॒क्ष्णन् कृ॒त्तिका॑श्चाकृ॒न्त॒स्त्वा ।

धियो॑ऽवयन्नव॒ग्ना अवृ॑ज्जन्थ-सह॒स्रम॑न्ता॒ अभि॑तो अयच्छन् ॥ 27

दे॒वीर् दे॒वाय॑ परि॒धी स॑वि॒त्रे । म॒हत्त॑दा-साम॒भवन्-म॑हित्वनम् ॥ 28

या अकृ॑न्तन्नवयन्. या अत॑न्वत याश्च दे॒वीर॑न्तान॒भितो॑-ऽददन्त ।

तास्त्वा दे॒वीर्-जर॑से॒ सम् व्य॑यन्त्वायुष्मानिदं परि॒धत्स्व॑ वासः ॥ 29

परि॒धत्त॑ ध॒त्त वा॒ससै॒नꣳ श॒तायु॑षं कृ॒णुत॑ दी॒र्घमा॑युः ।
बृ॒हस्प॑तिः प्राय॑च्छद्-वा॒स ए॒तत्सो॑माय॒ राज्ञे॑ परि॒धात॑वा उ ॥ 30

जरां॑ ग॒च्छासि॑ परि॒धत्स्व॑ वा॒सो भ॒वा कृ॑ष्ठीना-म॒भि॒शस्ति॑पावा ॥
श॒तं च॑ जी॒व श॒रदः॑ सु॒वर्चा॑ रा॒यश्च॑ पो॒षमु॑प॒ सम्ꣳव्य॑यस्व ॥ 31

परी॒दं वा॒सो अ॒धि॒धाः स्व॒स्तये॑-ऽभू॑रापीना-म॒भि॒शस्ति॑पावा ॥
श॒तं च॑ जी॒व श॒रदः॑ पु॒रूची॑र्.व॒सूनि॑ चा॒र्यो वि॑भ॒जासि॑ जी॒वन् ॥ 32

(Ref - EAK 2.2.4.)

(स॒ह वर्च॑सा॒ नव॑ च) (K7) (19)

2.8 समावर्तनमन्त्राः

2.8.1. होमः

आ॒युष्यं॑ वा॒र्चस्य॑ꣳ सु॒वीर्य॑ꣳ रा॒यस्पो॑ष-मौ॒द्भि॑द्वम् ।
इ॒दꣳ हि॑रण्यं॒ जैत्र्या॑यावि॒शतां॑ मा॒म् ॥ 1

उ॒च्चैर्वा॑दि॒ पृ॒तना॑जि॒ स॒त्रासा॑हं॒ धन॑ञ्जयम् ।
स॒र्वाः स॒मृद्धी॑र्. ऋ॒द्धयो॑ हि॒रण्ये॑ऽस्मि॒न्त् स॒माहि॑ताः ॥ 2

शु॒न॒म॒ह॒ꣳ हिर॑ण्यस्य पि॒तुरि॑व॒ ना॒मा॒ग्र॒भै॒ष॒म् ।

तं मा॒ हिर॑ण्यवर्चसं पू॒रुषु॑ प्रि॒यं कुरु॑ ॥ 3

प्रि॒यं मा॒ दे॒वेषु॑ कुरु प्रि॒यं मा॒ ब्र॒ह्म॒णे कुरु॑ ।

प्रि॒यं वि॒श्येषु॑ शू॒द्रेषु॑ प्रि॒यꣳ राज॑सु मा कुरु ॥ 4

या ति॒रश्ची॑ नि॒पद्य॑सेऽहं वि॒धर॑णी इति॑ ।

तां त्वा घृ॒तस्य॑ धा॒रया॑ यजे॒ सꣳरा॑धनीमहम् () ॥ 5

सꣳरा॑धन्यै दे॒व्यै स्वा॑हा 6, प्र॒सा॑धन्यै दे॒व्यै स्वा॑हा ॥ 7

स॒म्राजं॑ च वि॒राजं॑ चा॒भि॒श्री॑र्या च नो गृ॒हे ।

लक्ष्मी॑ रा॒ष्ट्रस्य॑ या मुखे॒ तया॑ मा सꣳसृ॒जाम॑सि ॥ 8

2.8.2. स्रग्बन्धनं

शु॒भिके॑ शि॒र आ॑ रो॒ह शो॑भयन्ती मुखं म॒म ।

मुखꣳ हि म॒म शो॑भय भू॒याꣳसं च॑ भ॒गं कुरु॑ ॥ 9

यामा॑हरज्ज॒मद॑ग्निः श्र॒द्धायै॑ का॒मायान्यै॑ ।

इ॒मां ता॑मपि॒ नह्ये॑ऽहं॒ भगे॑न॒ सह॑ वर्च॒सा ॥ 10

2.8.3. आज्जनमन्त्रः

यदा॑ज्जनं॒ त्रैक॑कुदं॒ जात॑ऽ हि॒मव॑त॒ उप॑रि ।

तेन॑ वा॒माज्जे॑ तेज॒से वर्च॑से॒ भगा॑य च ॥ 11

(स॒ऽरा॑ध॒नीम॑हम् न॒व च॑) (K8) (19)

2.9 समावर्तनमन्त्राः

2.9.1. आज्जनमन्त्रः

मयि॑ पर्व॒तपू॑रुषं १, मयि॑ पर्व॒तवर्च॑सं २, मयि॑ पर्व॒तभे॑षजं ३,

मयि॑ पर्व॒तायु॑षम् ॥ 4

**2.9.2. अदर्विक्षण उपानद्ग्रहण दण्डादान् दिगुपस्थान
नक्षत्रचन्द्रोपस्थानानि.**

यन्मे॑ वर्चः॒ परा॑गत॒मात्मान॑-मु॒पति॑ष्ठति ।

इ॒दं तत्पु॑नरा॒ददे॑ दी॒र्घायु॑त्वाय॒ वर्च॑से ॥ 5

प्र॒तिष्ठे॑ स्थो॒ दे॒वता॑नां॒ मा मा॑ सन्ता॒प्तम् ॥ 6

प्र॒जा॒प॒तेः॑ श॒रण॒म॒सि॒ ब्र॒ह्म॒णः॑ छ॒दिर्-वि॒श्व॒ज॒न॒स्य॑ छा॒या॒ऽसि॑ स॒र्व॒तो॑
मा पा॒हि ॥ 7

दे॒व॒स्य॑ त्वा स॒वि॒तुः॑ प्र॒स॒वैऽश्वि॒नोर् बा॒हु॒भ्यां॑ पू॒ष्णो॑ ह॒स्ता॒भ्या॒मा॒द॒दे॑
द्वि॒ष॒तो॑ व॒धाये॑न्द्र॒स्य॑ वज्रो॑ऽसि॒ वा॒र्त्र॒घ्नः॑ श॒र्म मे॑ भव॒ यत्पा॒पं
तन्नि॒वार॒य ॥ 8

दे॒वीः॑ ष॒डु॒र्वी॒र् इत्ये॒षा । (9-10) { }

Expansion for - दे॒वीः॑ ष॒डु॒र्वी॒र् इत्ये॒षा .

दे॒वीः॑ ष॒डु॒र्वी॒रु॒रुणः॑ कृ॒णो॒त वि॒श्वे॑ दे॒वा स॒ इ॒ह वी॒र॒य॒द्ध्वं॑ ॥ 9

माहा॑स्म॒हि प्र॒ज॒या मा॒ त॒नू॒भि॒र्मा र॒धाम॑ द्वि॒ष॒ते सो॒म रा॒ज॒न् ॥ 10

Ref - -TS 4.7.14.2

समावर्तनमन्त्राः समाप्तः

2.9.3. मधुपर्कमन्त्राः

राष्ट्र॑भृद॑स्या-चार्या॑सन्दी॒ मा त्वद्यो॑षम् ॥ 11

राष्ट्र॑भृद॑सि॒ सम्राडा॑सन्दी॒ मा त्वद्यो॑षम् ॥ 12

राष्ट्र॑भृद॑स्यधि॒पत्या॑सन्दी॒ मा त्वद्यो॑षम् ॥ 13

आपः॑ पादा॒वने॑जनी॒र् द्विष॑न्तं नाशयन्तु मे ।

अ॒स्मिन् कु॒ले॑ ब्र॒ह्मव॑र्चस्य॒सानि॑ () ॥ 14

मयि॑ महो॒ मयि॑ यशो॒ मयीन्द्रि॑यं वी॒र्यम्॑ ॥ 15

आ मा ऽऽग॑न् यश॑सा॒ वर्च॑सा॒ स॒सृज॑ पय॑सा॒ तेज॑सा च ।

तं मा प्रि॑यं प्र॒जानां॑ कु॒र्वधि॑पतिं पशू॒नाम् ॥ 16 क

विरा॑जो दोहो॑ऽसि विरा॑जो दोह॑मशीय॒ मम॑ पद्याय॒ विरा॑ज ॥ 17

समु॒द्रं वः॑ प्रहि॑णोमि॒ स्वां यो॑निमपिगच्छत ।

अच्छि॑द्रः प्र॒जया॑ भूयासं॒ मा परा॑सेचि॒ मत्प॑यः ॥ 18

(अ॒सानि॑ षट्च) (K9) (16)

2.10 मधुपर्क मन्त्राः

2.10.1. मधुपर्क मन्त्राः

त्रय्यै॑ वि॒द्यायै॑ यशो॑ऽसि यश॑सो यशो॑सि ब्र॒ह्म॒णो दी॒प्तिर॑सि ।

तं मा॑ प्रि॒यं प्र॒जानां॑ कु॒र्वधि॑पतिं पशू॒नाम् ॥ 1

आ मा॑ ग॒न्नित्येषा॑ { } ॥ 2

Expansion for – आ मा गन्

आ मा॑ ऽऽगन्॑. यश॑सा वर्च॑सा स॒स्सृज॑ पय॑सा तेज॑सा च ।

तं मा॑ प्रि॒यं प्र॒जानां॑ कु॒र्वधि॑पतिं पशू॒नाम् ॥ 2 (Ref - EAK 2.9.16)

अमृ॑तोप॒स्तर॑णमस्य॑३ मृ॒तापि॑धानमसि ॥ 4

यन्म॑धुनो मध॒व्यं पर॑ममन्नाद्यं वी॒र्य॑म् । तेना॑हं मधु॒नो मध॒व्येन॑
पर॑मेणान्नाद्येन वी॒र्ये॑ण पर॒मोऽन्ना॑दो मध॒व्योऽसा॑नि ॥ 5

गौर॑स्यप॒हत॑पाप्माऽप पाप्मानं॑ जहि॒ मम॑ चा॒मुष्य॑ च ।

अ॒ग्निः प्रा॑श्नातु प्रथ॒मः स हि॑ वेद॒ यथा॑ ह॒विः ॥ 6

(अनष्ट) अरिष्टमस्माकं कृण्वन् ब्राह्मणो ब्राह्मणेभ्यः ॥ 7

यज्ञो वर्द्धतां यज्ञस्य वृद्धिमनु वर्द्धापचितिरस्य-पचितं
मा कुर्वपचितोऽहं मनुष्येषु भूयासम् () ॥ 8

गौर्-धेनुभव्या 9 , माता रुद्राणां दुहिता वसूनां स्वसाऽऽदित्याना-
ममृतस्य नाभिः (10) ।

प्रणु वोचं चिकितुषे जनाय मा गामनागामदितिं वधिष्ट ॥ 10

पिबतूदकं तृणान्यत्तु । ओमुथ्सृजत ॥ 11

भूतम् (सुभूतम्) ॥ 12

सा विराट् ॥ 13

तन्मा क्षायि तस्य तेऽशीय तन्म ऊर्जं धाः ॥

ओं कल्पयत ॥ 14

(भूयासमष्टौ च) (K10) (18)

2.11 सीमन्तोन्नयनं

2.11.1. होममन्त्राः

धा॒ता द॑दातु नो रयि॑मिति चत॑स्रो १ to ४ { }

यस्त्वा ह॑दा की॒रिणे॑ति चत॑स्रः । ५ to ८ { }

भूर्भुव॑स्सुवो ९, रा॒काम॑हं १० { }, या॒स्ते रा॑के ॥ ११ { }

Expansion for – धा॒ता द॑दातु नो रयि॑मिति

धा॒ता द॑दातु नो रयि॑मी॒शानो॑ जग॑तस्पतिः । स नः पू॒र्णेन॑ वाव॒नत् ॥ १

धा॒ता प्र॒जाया॑ उ॒त रा॒य ई॒शो धा॑तेदं वि॒श्वं भु॑वनं ज॒जान॑ ।

धा॒ता पु॒त्रं य॑ज॒माना॑य दा॒ता तस्मा॑ उ ह॒व्यं घृ॑तव॒द्विधे॑म ॥ २

धा॒ता द॑दातु नो रयिं प्रा॒चीं जी॒वातु॑मक्षि॒तां ।

व॒यं दे॒वस्य॑ धीम॒हि सु॒मति॑ꣳ स॒त्यरा॑धसः ॥ ३

धा॒ता द॑दातु दा॒शुषे॑ वसू॒नि प्र॒जाका॑माय मी॒ढुषे॑ दुरो॒णे । तस्मै॑ दे॒वा

अ॒मृताः॑ स॒म्व्य॑यन्तां वि॒श्वे दे॒वासो॑ अदि॒तिः स॒जोषाः॑ ॥ ४

Ref - TS 3.3.11.2

Expansion for – यस्त्वा हृदा कीरिणा

यस्त्वा हृदा कीरिणा मन्यमानो ऽमर्त्यं मर्त्यो जोहवीमि ।

जातवेदो यशो अस्मासु धेहि प्रजाभिरग्ने अमृतत्वमश्यां ॥ 5

यस्मै त्वञ् सुकृते जातवेद उ लोकमग्ने कृणवः स्योनं ।

अश्विनञ् स पुत्रिणं वीरवन्तं गोमन्तञ् रयिं नशते स्वस्ति ॥ 6

त्वे सु पुत्र शवसोऽवृत्रन् काम कातयः । न त्वामिन्द्राति रिच्यते ॥ 7

उक्थ-उक्थे सोम इन्द्रं ममाद नीथेनीथे मघवानञ् सुतासः ।

यदीञ् सबाधः पितरं न पुत्राः समानदक्षा अवसे हवन्ते ॥ 8

Ref - TS 1.4.46.1

Expansion for – राकामहं , यास्ते राके

राकामहञ् सुहवाञ् सुष्टुती हुवे शृणोतु नः सुभगा बोधतु त्मना ॥

सीव्यत्वपः सूच्याऽच्छिद्यमानया ददातु वीरञ् शतदायमुक्थ्यं ॥ 10

या॒स्ते रा॒के सु॒म॒तयः॑ सु॒पे॒शसो॑ या॒भिर्द॒दासि॑ दा॒शुषे॑ व॒सूनि॑ ।
ता॒भिर्नो॑ अ॒द्य सु॒म॒ना उ॒पा॒गहि॑ सह॒स्रपो॑ष॒ सु॒भगे॑ र॒राणा ॥ 11

Ref - TS 3.3.11.5

2.11.2 वीणागानमन्त्रौ

यौ॒ग॒न्ध॒रिरे॒व नो॑ रा॒जेति॑ सा॒ल्वी॒रवा॑दिषुः ।
वि॒वृ॒त्तच॑क्रा आ॒सीना॑स्ती॒रेण॑ यमु॒ने तव॑ ॥ 12

सो॒म ए॒व नो॑ रा॒जेत्या॑हुर् ब्रा॒ह्म॒णीः प्र॒जाः ।
वि॒वृ॒त्तच॑क्रा आ॒सीना॑स्ती॒रेणा॑सौ तव॑ ॥ 13

2.11.3 पुंसवनं

पु॒ंसु॒वनम॑सि ॥ 14

2.11.4 क्षिप्रं सवनं

आ॒भिष्ट्वा॑हं द॒शभि॑-र॒भिर्मृ॑शामि द॒शमा॑स्याय॒ सूत॑वे ॥ 15
यथै॒व सो॒मः प॑वते यथा॒ समु॑द्र ए॒जति॑ ।
ए॒वं ते गर्भ॑ ए॒जतु॑ सह ज॒रायु॑णा निष्क्रम्य॒ प्र॒ति॒तिष्ठ॑त्वायु॒षि
ब्र॒ह्मव॑र्चसि यश॑सि वी॒र्ये॑ऽन्नाद्यै॑ () ॥ 16

द॒श मा॒सां च॑ श॒यानो॑ धा॒त्रा हि॑ त॒था कृ॒तम् ।

ऐ॒तु ग॒र्भो अ॒क्षितो॑ जी॒वो जी॒वन्त्याः॑ ॥ 17

आ॒यम॑नीर्यम॒यत॑ गर्भ॒मापो॑ दे॒वीः सर॑स्वतीः ।

ऐ॒तु ग॒र्भो अ॒क्षितो॑ जी॒वो जी॒वन्त्याः॑ ॥ 18

2.11.5 जरायुणाऽवाक्पतने यजुर्भ्यामवोक्षणं

तिल॒दे॒ऽव प॒द्यस्व॑ न मा॒ऽसम॑सि नोदलम् ॥

स्थवि॒त्र्यव॑पद्यस्व न मा॒ऽसेषु॑ न स्ना॒वसु॑ न ब॒द्धम॑सि म॒ज्जसु॑ ॥ 19

निरै॒तु पृ॒श्नि शे॒वल॑ः शु॒ने ज॒राय॑वत्त॒वे ॥ 20

(जातकर्म मन्त्राः प्रारंभः)

जातकर्म 2.11.6 full, 2.12 full, 2.13 part

दि॒वस्प॑रीत्येषो॒ऽनुवा॑कः । 21-31 { }

Expansion for – दिवस्परि

दिवस्परि प्रथमं जज्ञे अग्निरस्मद् द्वितीयं परि जातवेदाः ।

तृतीयमप्सु नृमणा अजस्रमिन्धान एनं जरते स्वाधीः ॥ 21

विद्वा ते अग्ने त्रेधा त्रयाणि विद्वा ते सद्य विभृतं पुरुत्रा ।

विद्वा ते नाम परमं गुहा यद्-विद्वा तमुत्सं यत आजगन्थ ॥ 22

समुद्रे त्वा नृमणा अप्स्वन्तर्नृचक्षा ईधे दिवो अग्न ऊधन् ।

तृतीये त्वा रजसि तस्थिवाꣳ समृतस्य योनौ महिषा अहिन्वन् ॥ 23

अक्रन्ददग्निः स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्-वीरुधः समञ्जन् ।

सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः ॥ 24

उशिक् पावको अरतिः सुमेधा मर्तेष्वग्निरमृतो नि धायि ।

इयर्ति धूममरुषं भरिभ्रदुच्छुक्रेण शोचिषा द्यामिनक्षत् ॥ 25

वि॒श्वस्य॑ के॒तुर्भु॑वनस्य॒ गर्भ॑ आ रो॒दसी॑ अपृ॒णाज्जा॑यमानः ।
 वी॒डुं चि॒दद्रि॑मभि॒नत् प॒रायन्॑ जना॒ यद॒ग्नि॑मयजन्त॒ पञ्च॑ ॥ 26

श्री॒णामु॑दारो ध॒रुणो॑ रयी॒णां मनी॑षाणां प्रा॒र्पणः॑ सोम॒गोपाः॑ ।
 व॒सोः॑ सू॒नुः स॒हसो॑ अ॒प्सु रा॒जा वि॒ भा॒त्यग्र॑ उ॒षसा॑मि॒धानः॑ ॥ 27

यस्ते॑ अ॒द्य कृ॒णवद्-भ॑द्रशो॒चेऽपू॑पं दे॒व घृ॒तव॑न्तम॒ग्ने ।
 प्र॒तं न॑य प्र॒तरां॑ व॒स्यो अ॒च्छाभि॑ द्यु॒म्नं दे॒वभ॑क्तं य॒विष्ठ॑ ॥ 28

आ तं॑ भ॒ज सौ॑श्रवसेष्व॒ग्न उ॒क्थ-उ॒क्थ आ॑ भ॒ज श॑स्यमाने ।
 प्रि॒यः सू॒र्ये प्रि॒यो अ॒ग्ना भ॑वा॒त्युज्जा॑तेन॒ भिन॑ददु॒ज्जनित्वैः॑ ॥ 29

त्वा॒मग्ने॑ यज॒माना॑ अनु॒ द्यून् वि॒श्वा व॑सू॒नि दधि॑रे वा॒र्याणि॑ ।
 त्वया॑ स॒ह द्र॑वि॒णमि॑च्छ॒माना॑ व्रजं गो॒मन्त॑मु॒शिजो॑ वि व॒व्रुः ॥ 30

दृ॒शानो॑ रु॒क्म उ॒र्व्या व्य॑द्यौद्-दु॒र्मर्ष॑मायुः श्रि॒ये रु॒चानः॑ ।
 अ॒ग्नि॒रमृ॑तो॒ अभ॑वद्-वयो॒भिर्य॑दे नं द्यौ॒रज॑नयथ् सु॒रेताः॑ ॥ 31

(Ref - TS 4.2.2.1)

अ॒स्मिन्न॒ह॒ꣳ स॒हस्रं॑ पु॒ष्या॒म्ये॒ध॒मा॒न॒स्स्वे॑ व॒शे ॥ 32

अ॒ङ्गा॒द॒ङ्गा॒थ्सं॑ भ॒व॒सि॑ हृ॒द॒या॒द॒धि॑ जा॒य॒से॑ () ।

आ॒त्मा॒ वै पु॒त्र॒ना॒मा॒ऽसि॑ स जी॒व श॒र॒दः॑ श॒तम् ॥ 33

(अ॒न्नाद्यै॑ – जा॒य॒स॒ एकं॑ च) (K11) (21)

2.12 जातकर्म

2.12.1 मूधन्यवघ्नानम्

अ॒श्मा॒ भव॑ प॒र॒शुर् भव॑ हि॒र॒ण्य॒म॒स्तृ॒तं भव॑ ।

प॒शूनां॑ त्वा हि॒ङ्गो॒रेणा॒भि॒जि॒घ्रा॒म्य॒सौ ॥ 1

2.12.2 दक्षिणे कर्णे जपः

मे॒धां ते॑ दे॒वः स॒वि॒ता मे॒धां दे॒वी स॒र॒स्व॒ती ।

मे॒धां ते॑ अ॒श्वि॒नौ दे॒वा॒वा॒ध॒त्तां पु॒ष्क॒र॒स्र॒जा ॥ 2

2.12.3 प्राशनमन्त्राः

त्वयि॑ मे॒धां त्वयि॑ प्र॒जां त्वय्य॒ग्नि॒स्ते॒जो द॒धातु॑ 3

त्वयि॑ मे॒धां त्वयि॑ प्र॒जां त्वयी॒न्द्र इ॒न्द्रि॒यं द॒धातु॑ 4

त्व॒यि मे॒धां त्व॒यि प्र॒जां त्व॒यि सू॒र्यो भ्रा॒जो द॒धातु ॥ 5

2.12.4 सापनमन्त्राः

क्षेत्रि॒यै त्वा निर्ऋ॑त्यै त्वा द्रु॒हो मु॒ञ्चामि॑ वरु॒णस्य॑ पा॒शात् ॥
अना॒गसं॑ ब्रह्म॒णे त्वा करो॑मि शि॒वे ते द्या॒वापृ॑थि॒वी उ॒भे इ॒मे ॥ 6

शं ते॑ अ॒ग्निः स॒हाद्भि॑रस्तु॒ शं द्या॒वापृ॑थि॒वी स॒हौष॑धी॒भिः ।
शम॑न्तरि॒क्षꣳ सह॑ वा॒तेन॑ ते॒ शं ते॒ चत॑स्रः प्र॒दिशो॑ भवन्तु ॥ 7

या दै॒वीश्च॑त॒स्रः प्र॒दिशो॑ वा॒तप॑त्नी॒रभि॑ सू॒र्यो वि॒चष्टे॑ () ।
तासां॑ त्वा ज॒रस॑ आ द॒धामि॑ प्र यक्ष्म॑ ए॒तु निर्ऋ॑तिं प॒राचैः॑ ॥ 8

अमो॑चि यक्ष्माद्-दु॒रिता॑द॒वत्यै॑ द्रु॒हः पा॒शान् निर्ऋ॑त्यै चो॒दमो॑चि ।
अहा॑ अ॒वर्ति॑-म॒विदथ्-स्यो॑नम॒प्यभू॑द्-भ॒द्रे सु॒कृत॑स्य लो॒के ॥ 9

सू॒र्यमृ॑तं तम॒सो ग्रा॒ह्या यद्-दे॒वा अ॒मुञ्च॑न्-न॒सृज॑न्-व्ये॒नसः॑ ।
ए॒वम॒हमि॑मं क्षे॒त्रिया॑-ज्जा॒मिशꣳ सा॒द्द्रु॒हो मु॒ञ्चामि॑ वरु॒णस्य॑
पा॒शात् ॥ 10

2.12.5 पृषदाज्य प्राशनम्

भूस्स्वाहा भुवस्स्वाहा सुवस्स्वाहो७ स्वाहा ॥ 11

(विचष्टे षट्च) (K12) (16)

2.13 जातकर्म

2.13.1 मातुरङ्गे कुमारमादधाति

मा ते कुमारं रक्षो वधीन्मा धेनुरत्यासारिणी ।

प्रिया धनस्य भूया एधमाना स्वे गृहे ॥ 1

2.13.2 स्तनं धापयति

अयं कुमारो जरां धयतु दीर्घमायुः ।

यस्मै त्व७ स्तनं प्रप्यायायुर्-वर्चो यशो बलम् ॥ 2

2.13.3 पृथिव्यभिमर्शनं

यद्-भूमौ हृदयं दिवि चन्द्रमसि श्रितम् ।

तदुर्वि पश्यं माऽहं पौत्रमघं रुदम् ॥ 3

यत्ते सुसीमे हृदयं वेदाहं तत् प्रजापतौ ।

वेदाम तस्य ते वयं माऽहं पौत्रमघं रुदम् ॥ 4

2.13.4 कुमारभिमर्शनं

ना॒म॒य॒ति॒ न॒ रु॒द॒ति॒ य॒त्र॒ व॒यं॑ व॒दाम॑सि॒ य॒त्र॒ चा॒भि॒मृ॑शाम॒सि॒ ॥ 5

2.13.5 शिरस्त उदकुम्भनिधानं

आ॒पः॒ सु॒प्त॑ेषु॒ जा॒ग्र॒त॒ र॒क्षा॑सि॒ नि॒रि॒तो॒ नु॒द॒ध्व॑म् () ॥ 6

2.13.6 फलीकरणमिश्रसर्षपहोमः

अ॒यं॒ क॒लिं॒ प॒त॒य॒न्त॑श्च॒ श्वा॒न॒मि॒वो॒द्-वृ॑द्धम् ।

अ॒जां॒ वा॒शि॒ता॒मि॒व॒ म॒रु॒तः॒ पर्या॑द्ध्वश्च॒ स्वाहा॑ ॥ 7

श॒ण्डे॒रथः॒ श॒ण्डि॑के॒र उ॒लू॒ख॒लः॒ । च्य॒व॒नो॒ नश्य॑ता॒दि॒तः॒ स्वाहा॑ ॥ 8

अ॒यः॒ श॒ण्डो॒ म॒र्क॑ उ॒प॒वी॒र उ॒लू॒ख॒लः॒ । च्य॒व॒नो॒ नश्य॑ता॒दि॒तः॒ स्वाहा॑ ॥ 9

के॒शि॒नीः॒ श्व॒लो॒मि॒नीः॒ ख॒जा॒पो॒ऽजो॑प॒का॒शि॒नीः॒ ।

अ॒पे॒त॒ नश्य॑ता॒दि॒तः॒ स्वाहा॑ ॥ 10

मि॒श्र॒वा॒स॒सः॒ कौ॒बे॒र॒का॒ र॒क्षो॑रा॒जे॒न प्रे॑षि॒ताः॒ ।

ग्रा॒मश्च॑ स॒जा॒न॒यो ग॒च्छ॒न्ती॒च्छ॒न्तो॒-ऽप॒रि॒दा॒कृ॒ता॒न्थ् स्वाहा॑ () ॥ 11

ए॒तान्-घ्न॑तै॒तान्-गृ॒ह्णी॑ते॒त्ययं॑ ब्र॒ह्म॒णस्पु॑त्रः ।
ता॒नग्निः॑ पर्य॑सरत्-ता॒निन्द्र॑स्तान्-बृ॒हस्प॑तिः ।
ता॒नहं॑ वै॒द ब्रा॒ह्म॒णः प्र॑मृ॒शतः॑ कू॒टद॑न्तान् वि॒केशा॑न्
ल॑बनस्तनान्त्वा॒ स्वाहा॑ ॥ 12

(निरि॑तो नु॒दध्व॑ - स्वाहा॒ त्रीणि॑ च) (K13) (23)

2.14 जा॒तक॑र्म

2.14.1 फली॑करणमिश्रस॑र्षपहोमः

न॒क्तञ्चा॑रि॒ण उ॒रस्पे॑शा-ञ्छू॒लह॑स्तान्-क॒पाल॑पान् ।
पूर्व॑ ए॒षां पि॑तेत्युच्चैः श्रा॒व्यकर्ण॑कः ।
मा॒ता ज॒घन्या॑ सर्प॑ति ग्रा॒मे वि॒धुर॑मिच्छन्ती॒ स्वाहा॑ ॥ 1

नि॒शीथ॑चा॒रिणी॑ स्व॒सा स॒न्धिना॑ प्रेक्ष॑ते कु॒लम् ।
या स्व॑पन्तं बो॒धय॑ति य॒स्यै वि॒जाता॑यां म॒नः ।
तासां॑ त्वं कृ॒ष्णव॑र्त्मने॒ क्लो॒मान् हृ॒दयं॑ य॒कृत् ।
अ॒ग्ने अ॒क्षीणि॑ निर्द॒ह स्वाहा॑ ॥ 2

प्रवासादेत्य कार्यं

2.14.2 पुत्रस्याभिमन्त्रणं

अङ्गादङ्गा॒त् सं॒भव॒सि हृ॒दया॑दधि॒ जाय॑से ।

वेदो॑ वै पु॒त्रना॑माऽसि सजी॒व शर॑दः श॒तम् ॥ 3

2.14.3 मूर्धन्यवध्राणं

अ॒श्मा भवे॑त्येषा () ॥ 4 { }

Expansion for – अ॒श्मा भवे॑त्येषा

अ॒श्मा भव॑ पर॒शुर् भव॑ हि॒रण्य॑मस्तृ॒तं भव॑ ।

प॒शूनां॑ त्वा हि॒ङ्गोरे॑णाभि॒जिघ्रा॑म्यसौ ॥ 1 Ref – EAK 2.12.1

2.14.4 दक्षिणे कर्णे जपः

अ॒ग्निरा॑युष्मानि॒ति पञ्च॑ । 5 to 9 { }

Expansion for – अ॒ग्निरा॑युष्मानि॒ति पञ्च॑.

अ॒ग्निरा॑युष्मा॒न्त्स व॒नस्प॑तिभि॒ रायु॑ष्मान् ते॒नत्वा॑ ऽऽयु॒षाऽऽयु॑ष्मन्तं

करो॑मि ॥ 5

सो॒म॒ आयु॑ष्मान्त्स ओ॒षधी॑भिरायु॑ष्मान् तेन॒त्वाऽऽयु॑षाऽऽयु॑ष्मन्तं
करो॑मि ॥ 6

य॒ज्ञ आयु॑ष्मान्त्स दक्षि॑णाभिरायु॑ष्मान् तेन॒त्वाऽऽयु॑षाऽऽयु॑ष्मन्तं
करो॑मि ॥ 7

ब्र॒ह्मायु॑ष्मत् तद् ब्रा॒ह्मणै॑-रायु॑ष्मत् तेन॒त्वाऽऽयु॑षाऽऽयु॑ष्मन्तं करो॑मि ॥ 8

दे॒वा आयु॑ष्मन्तस्ते॑ ऽमृ॒ते-नायु॑ष्मन्तस्तेन॒त्वाऽऽयु॑षाऽऽयु॑ष्मन्तं
करो॑मि ॥ 9 (Ref - TS 2.3.10.3)

2.14.5 कुमार्या अभिमन्त्रणम्

सर्व॑स्मादा॒त्मनः॑ संभू॑ताऽसि सा जी॒व श॑रदः श॒तम् ॥ 10

2.14.6 अन्नप्राशन मन्त्राः

भूर॑पां त्वौष॑धीनां र॒सं प्रा॑शयामि शि॒वास्त॑ आप॒ ओष॑धयः
सन्त्वन॑मीवास्त॑ आप॒ ओष॑धयः सन्त्व॑सौ ॥ 11

भुवोऽपा॑ १२, सुवरपां १३,
 भूर्भुवस्सुवरपां त्वौषधीना॑ रसं प्राशयामि शिवास्त आप ओषधयः
 सन्त्वनमीवास्त आप ओषधयः सन्त्वसौ ॥ १४

2.14.7 चौळ मन्त्राः

उष्णो॑न वायवुदके॑नेत्येषः ॥ १५ { }

Expansion for - उष्णो॑न वायवुदके॑नेत्येषः

(Same as EAK 2.7.2. above)

जातर्कर्म मन्त्राः समाप्तः

(एषा चत्वारि॑ च) (K14) (14)

2.15 गृहनिर्माण प्रवेशौ

2.15.1 गृहनिर्माणप्रवेशौ

यद्-भूमेः॑ क्रूरं तदितो॑ हरामि पराचीं॑ निर्ऋतिं॑ निर्वाहयामि ।
 इदं॑ श्रेयोऽवसानमागन्म देवा गोमदश्चावदिदमस्तु प्र भूम॑ ॥ १

स्यो॒ना पृ॒थिवि॑ भ॒वाऽनृ॑क्षरा नि॒वेशनी॑ ।

यच्छा॑ नः शर्म॑ सप्र॒थाः ॥ 2

इ॒हैव तिष्ठ॑ नि॒मिता॑ ति॒ल्वला॑ स्यादि॒रावती॑ ।

म॒ध्ये ता॒ल्प्यस्य॑ तिष्ठान्मा॒ त्वा प्रा॑पन्नघा॒यवः ॥ 3

आ त्वा॑ कु॒मारस्तरु॑ण आ व॒त्सो जग॑ता सह ।

आ त्वा॑ परि॒स्रुतः॑ कुं॒भा आ द॒ध्नः कल॑शीरयन् ॥ 4

ऋ॒तेन॑ स्थू॒णाव॑धिरोह व॒ञ्शो॒ग्रो वि॒राज॑न्नप॒सेध॑ शत्रून् ॥ 5

ब्र॒ह्म च ते॑ क्ष॒त्रं च॒ पूर्वे॑ स्थू॒णे अ॒भि र॑क्षतु () ॥ 6

य॒ज्ञश्च॑ दक्षि॒णाश्च॑ दक्षि॒णे ॥ 7

इ॒षश्चो॑र्जश्चाप॒रे 8 , मि॒त्रश्च॑ वरु॒णश्चो॑त्त॒रे 9,

ध॒र्मस्ते॑ स्थू॒णा रा॒जः 10, श्री॑स्ते॒ स्तूपः॑ ॥ 11

उ॒दि॒ध्र॒यमा॒ण उ॒द्ध॒र पा॒प्मनो॑ मा॒ यद॒वि॒द्वान्॒ यच्च॑ वि॒द्वान्॑श्च॒कार॑ ।
 अ॒ह्ना यदे॑नः कृ॒तम॑स्ति पा॒पञ् रात्र्या॑ यदे॑नः कृ॒तम॑स्ति पा॒पञ्
 सर्व॑स्मान् मो॒द्धृ॒तो मु॒ञ्च तस्मा॑त् ॥ 12

इ॒न्द्रस्य॑ गृ॒हा वसु॑मन्तो वरू॒थिन॑स्तान॒हञ् सु॒मन॑सः प्र॒पद्ये॑ ॥ 13

अ॒मृ॒ताहु॑तिम॒मृता॑यां जु॒होम्य॑ग्निं पृ॒थिव्या॑म॒मृत॑स्य जि॒त्यै
 तया॑ऽनन्तं का॒मम॑हं जया॒नि प्र॒जाप॑तिर्यं प्र॒थमो॑ जि॒गाया॑ग्नि-
 म॒ग्नौ स्वा॑हा ॥ 14

अ॒न्नप॑त इत्येषा ॥ 15 { }

Expansion for – अन्नपत इत्येषा

अ॒न्नप॑तेऽन्नस्य नो दे॒ह्यन॑मी॒वस्य॑ शु॒ष्मिणः॑ । प्र प्र॒दा॒तारं॑ ता॒रिष॑ ऊ॒र्जं
 नो धे॑हि द्वि॒पदे॑ चतु॒ष्पदे॑ ॥ 15 (Ref - TS 4.2.3.1)

अ॒रि॒ष्टा अ॒स्माकं॑ वी॒राः सन्तु॑ मा॒ परा॑ सै॒चि मे॑ धनम् ॥ 16

भूमिर्-भूमिमगान्माता मातरमप्यगात् ।

भूयास्म पुत्रैः पशुभिर्यो नो द्वेष्टि स भिद्यताम् () ॥ 17

वास्तोष्पत इति द्वे ॥ 18 to 19 { }

Expansion for - वास्तोष्पत इति द्वे

वास्तोष्पते प्रति जानी ह्यस्मान्त् स्वावेशो अनमीवो भवानः ।

यत् त्वेमहे प्रतितन्नो जुषस्व शन्नऐधि द्विपदे शञ्चतुष्पदे ॥ 18

वास्तोष्पते शग्मया सञ् सदाते सक्षीमहि रण्वया गातुमत्या ॥

आवः क्षेम उत योगे वरन्नो यूयं पात स्वस्तिभिः सदानः ॥ 19

Ref - TS 3.4.10.1

वास्तोष्पते प्रतरणो न एधि गोभिरश्वेभिरिन्दो ।

अजरासस्ते सख्ये स्याम पितेव पुत्रान् प्रति नो जुषस्व ॥ 20

अमीवहा वास्तोष्पते विश्वा रूपाण्याविशन् ।

सखा सुशेव एधि नः ॥ 21

शिव॑ शिवम् ॥ 22

(अभि॑ रक्षतु – भिद्यता॑ षट्च॑) (K15) (26)

2.16 स्वग्रगृहीतस्याभिमन्त्रणम्

2.16.1 स्वग्रगृहीतस्याभिमन्त्रणम्

कूर्कुरः॑ सु॒कूर्कुरः॑ कूर्कुरो॑ वाल॒बन्ध॒नः ।

उ॒परि॒ष्टाद्य॑दे॒जाय॑ तृ॒तीय॑स्या इ॒तो दि॒वः ॥ 1

औ॒ल॒ब॒ इ॒त्तमु॑पा॒ह्वय॑थार्जी॒ञ्छ्या॑मः श॒बलः॑ ।

अ॒धो॒राम॑ उ॒लु॒ब॒लः सार॑मे॒यो ह॒ धा॒वति॑ स॒मु॒द्र॒म॒व॒चाक॑शत् ॥ 2

बि॒भ्र॒न्निष्कं॑ च रु॒क्मं ज्व॑ शु॒नाम॑ग्र॒ सु॒बी॒रिणः॑ ।

सु॒बी॒रिण॑ सृ॒ज सृ॒ज शु॒नक॑ सृ॒जैक॑व्रा॒त्य सृ॒ज॒च्छत् ॥ 3

तथ॑स॒त्यं य॑त्त्वेन्द्रो॒ऽब्र॒वी॒द्वाः स्पा॑श॒यस्वे॒ति ता॑स्त्व॒ स्पा॑श॒यित्वा

ऽग॑च्छ॒स्त्वं त्वा॑ऽब्र॒वी॒दवि॑द॒ हा(३) इ॒त्यवि॑द॒ ही॒ति व॑रं वृ॒णी॒ष्वेति॑

कु॒मा॒रमे॒वाहं॑ ँ॒वरं॑ ँ॒वृण॑ इ॒त्यब्र॑वीर् वि॒गृह्य॑ बा॒हू प्ल॒वसे॑ द्यामव॒
चाक॑शत् ॥ 4

बि॒भ्रन्निष्कं॑ च रु॒क्मं च॑ शु॒नाम॑ग्रं सु॒बीरि॑णः ।
सु॒बीरि॑ण सृ॒ज सृ॒ज शु॒नक॑ सृ॒जैक॑व्रात्य सृ॒जच्छ॑त् ॥ 5

तथ्स॒त्यं य॑त्ते सर॒मा मा॒ता लो॒हितः॑ पि॒ता () ।
अ॒मी ए॒के सर॑स्यका अ॒वधा॑वत तृ॒तीय॑स्या इ॒तो दि॒वः ॥ 6

ते॒कश्च॑ स॒सरम॑ तण्डश्च॒ तूल॑श्च वि॒तूल॑श्चार्जु॒नश्च॑ लो॒हितश्च॑ ।
दु॒ला ह॑ ना॒म वो॒ मा॒ता म॒न्थाक॑को ह॒ वः पि॒ता ।
स॒न्तक्षा॑ ह॒न्ति च॒क्री वो॒ न सी॑सरीदत ॥ 7

छद॑पेहि सी॒सरम॑ सा॒रमे॒य नम॑स्ते अस्तु सी॒सर ।
सम॑श्चा वृ॒षणः॑ प॒दो न सी॑सरीदत ॥ 8

छद॑पेहि॒ सी॒सर॒म सा॒रमे॒य नम॑स्ते अस्तु सी॒सर ।

श्वा॒नमि॑च्छ॒वा॒दन्न॑ पु॒रुष॑ञ्छत् ॥ 9

2.16.2 शङ्खग्रहगृहीतस्याभि-मन्त्रणम्

ए॒ते ते॒ प्र॒तिदृ॑श्ये॒ते स॒मा॒न॒व॒स॒ने उ॒भे ।

ते अ॒ह॒ꣳ सा॒रये॑ण॒ मु॒स॒ले॒ना॒व॒हन् म्यु॒लू॒ख॒ले () ॥ 10

ह॒तः श॒ङ्खो॑ ह॒तः श॒ङ्ख॒पि॒ता ह॒तः श॒ङ्ख॒कु॒तु॒र्व॒कः ।

अ॒प्येषा॑ꣳ स्त॒थ॒प॒तिर्ह॒तः ॥ 11

ऋ॒षि॒र्बो॒धः प्र॒बो॒धः स्व॒प्नो॑ मा॒त॒रि॒श्वा ॥

ते ते॑ प्रा॒णान्त् स्पर्षि॑ष्यन्ति॒ मा भै॑षी॒र्न म॑रिष्य॒सि ॥ 12

(सर्पबलिः मन्त्राः प्रारंभः)

2.16.3 सर्पबलिः

ज॒ग्धो म॑श॒को ज॒ग्धा वि॒तृष्टि॑र्ज॒ग्धो व्य॑द्ध्वरः स्वाहा 13

ज॒ग्धो व्य॑द्ध्वरो ज॒ग्धो म॑श॒को ज॒ग्धा वि॒तृष्टिः॑ स्वाहा 14

ज॒ग्धा वि॒तृष्टि॑र्ज॒ग्धो व्य॑द्ध्वरो ज॒ग्धो म॑श॒कः स्वाहा ॥ 15

(पि॒ता-ꣳव॒हन्म्यु॒लू॒ख॒ले -ꣳपञ्च॑ च) (K16) (25)

2.17 सर्पबलिः

2.17.1 सर्पबलिः

इन्द्र॑ जहि॑ द॒न्द॒शू॒कं॑ प॒क्षि॒णं॑ यँ॒स्स॒री॒सृ॒पः॑ ।

दं॒क्ष्य॒न्तं॑ च॒ द॒श॒न्तं॑ च॒ सर्वा॑ स्तानिन्द्र॑ जंभय॒ स्वाहा॑ ॥ 1

अ॒प्सु जा॑त॒ सरे॑वृद्ध॒ दे॒वा॒ना॒म॒पि॑ ह॒स्त्य॑ ।

त्वम॑ग्न इन्द्र॑ प्रेषि॒तः स॒ नो॒ मा हि॑सीः॒ स्वाहा॑ ॥ 2

त्रा॑णम॒सि परि॑त्राणम॒सि परि॑धिर॒सि ।

अ॒न्नेन॑ म॒नु॒ष्या॑ स्त्रायसे॒ तृणैः॑ प॒शून् ग॒र्तेन॑ स॒र्पान् य॒ज्ञेन॑ दे॒वान्थ्-
स्व॒धया॑ पि॒तृन्थ्-स्वाहा॑ ॥ 3

तथ्स॒त्यं यँ॒त्तेऽमा॑वास्यायां च पौ॒र्ण॒मा॒स्यां च॒ वि॒ष॒ब॒लि॑ हर॒न्ति॑ सर्व॒
उ॒दर॑सर्पिणः ।

तत्ते॑ प्रेर॒ते त्वयि॑ स॒म्वि॑शन्ति॒ त्वयि॑ नः स॒तस्त्वयि॑

स॒द्भ्यो॑ व॒र्षा॒भ्यो नः॑ परिदेहि ॥ 4

नमो॑ अस्तु॑ सर्पे॒भ्य इति॑ तिस्रः॑ । (5-7) { }

Expansion for – नमो॑ अस्तु॑ सर्पे॒भ्यः

नमो॑ अस्तु॑ सर्पे॒भ्यो ये॑ के॒ च पृ॒थि॒वीमनु॑ ।

ये अ॒न्तरि॑क्षे॒ ये दि॒वि ते॒भ्यः सर्पे॒भ्यो नमः॑ ॥ 5

येऽदो॑ रो॒चने॑ दि॒वो ये॑ वा सूर्य॑स्य रश्मि॒षु ।

येषा॑मप्सु॒ सदः॑ कृतं॑ ते॒भ्यः सर्पे॒भ्यो नमः॑ ॥ 6

या इ॒षवो॑ यातु॒ धाना॑नां॒ ये वा वन॑स्पती॒र्नु ।

ये वाऽव॑टेषु॒ शेर॑ते ते॒भ्यः सर्पे॒भ्यो नमः॑ ॥ 7(Ref -TS 4.2.8.3)

नमो॑ अस्तु॑ सर्पे॒भ्यो ये॑ पा॒र्था॒वा य आ॒न्तरि॑क्ष्या॒ ये दि॒व्या ये॑
दि॒श्याः () । ते॒भ्य इ॒मं ब॒लिं ह॑रिष्यामि ते॒भ्य इ॒मं ब॒लिम॑हा॒र्षम् ॥ 8

तक्ष॑क॒ वैशा॑ले॒य धृ॒तरा॑ष्ट्रै॒राव॑तस्ते॒ जी॒वास्त्व॑यि॒ नस्स॑तस्त्व॑यि॒ सद्भ्यो॑
व॒र्षाभ्यो॑ नः॒ परि॑देहि ॥ 9 धृ॒तरा॑ष्ट्रै॒राव॑त तक्ष॑कस्ते॒ वैशा॑ले॒यो जी॒वा
स्त्व॑यि॒ नस्स॑तस्त्व॑यि॒ सद्भ्यो॑ व॒र्षाभ्यो॑ नः॒ परि॑देहि ॥ 10

अ॒हि॒॒॒सा॒ति॒ब॒ल॒स्ते जी॒वा॒स्त्व॒यि न॒स्स॒त॒स्त्व॒यि स॒द्भ्यो व॒र्षा॒भ्यो नः
परि॑दे॒हि ॥ 11

अ॒ति॒ब॒ला॒हि॒॒॒स॒स्ते जी॒वा॒स्त्व॒यि न॒स्स॒त॒स्त्व॒यि स॒द्भ्यो व॒र्षा॒भ्यो नः
परि॑दे॒हि ॥ 12

ये द॒न्द॒शू॒काः पा॒र्था॒वा॒स्ता॒॒॒स्त्व॒मि॒तः प॒रो ग॒व्यू॒तिं नि॒वेश॑य ।
स॒न्ति वै नः श॒फि॒नः स॒न्ति द॒ण्डि॒न॒स्ते वो ने॒द्धि॒न॒सा॒न्ये॒द्यु॒यम॒स्मान्
हि॒न॒सा॒त ॥ 13

स॒मी॒ची॒ नामा॑सि प्रा॒ची (14-19) { }

दि॒ग्धे॒तयो॑ नाम॒ स्थे॒ति॒ द्वा॒द॒श॒ पर्या॑याः ॥ 20-25 { }

Expansion for – समीची नामासि प्राची

स॒मी॒ची॒ नामा॑सि प्रा॒ची दि॒क्त॒स्या॒स्ते ऽग्नि॑रधि॒पति॑ र॒सितो॑ र॒क्षि॒ता
यश्चा॑धि॒पति॑ र्यश्च गो॒प्ता ता॒भ्यां नम॑स्तौ नो मृ॒डय॑तां
ते यं द्वि॑ष्मो यश्च नो द्वेष्टि॑ तं वाँ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 14

॥
 ओ॒ज॒स्विनी॑ नामा॒सि दक्षि॑णा दि॒क्तस्या॑स्त इन्द्रोऽधि॑पतिः पृ॒दाकू॑
 रक्षि॑ता यश्चाधि॑पति॒र्यश्च॑ गो॒प्ता ताभ्यां॑ नमस्तौ नो मृ॒डय॑तां ते यं
 द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वा॑ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 15

प्रा॒ची नामा॒सि प्र॒तीची॑ दि॒क्तस्या॑स्ते सोमोऽधि॑पति॒स्स्वजो॑ रक्षि॑ता
 यश्चाधि॑पति॒र्यश्च॑ गो॒प्ता ताभ्यां॑ नमस्तौ नो मृ॒डय॑तां ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑
 नो द्वेष्टि॒ तं वा॑ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 16

अव॑स्थावा नामा॒स्युदी॑ची दि॒क्तस्या॑स्ते वरु॒णोऽधि॑पति॒स्तिरश्च॑ राजी
 रक्षि॑ता यश्चाधि॑पति॒र्यश्च॑ गो॒प्ता ताभ्यां॑ नमस्तौ नो मृ॒डय॑तां ते यं
 द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वा॑ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 17

अधि॑पत्नी नामा॒सि बृ॒हती॑ दि॒क्तस्या॑स्ते बृ॒हस्प॑ति॒रधि॑पति॒श्चित्रो॑
 रक्षि॑ता यश्चाधि॑पति॒र्यश्च॑ गो॒प्ता ताभ्यां॑ नमस्तौ नो मृ॒डय॑तां ते यं
 द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वा॑ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 18

व॒शिनी॑ नामा॒सीयं॑ दि॒क्तस्या॑स्ते॒ यमो॑ऽधि॒पतिः॑ क॒ल्माष॑ ग्री॒वो रक्षि॑ता
यश्चा॒धिप॑ति॒ र्यश्च॑ गो॒प्ता ता॑भ्यां नम॒स्तौ नो॑ मृ॒डय॑तां ते॒ यं द्वि॑ष्मो यश्च॑
नो॒ द्वेष्टि॑ तं वाँ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 19 (Ref - TS 5.5.10.1)

Expansion for – दिग्धेतयो नाम स्थेति द्वादश पर्यायाः

हे॒तयो॑ नाम॒स्थ तेषां॑ वः॒ पुरो॑ गृ॒हा अ॒ग्निर्व॑ इ॒षव॑-स्स॒लिलो॑
वा॒त नामं॑ ते॒भ्यो वो॑ नम॒स्ते नो॑ मृ॒डय॑त ते॒ यं द्वि॑ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं
वो॒ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 20

नि॒लि॒पा नाम॒स्थ तेषां॑ वो॒ दक्षि॑णा गृ॒हाः पि॒तरो॑ व इ॒षव॑-स्स॒गरो॑
वा॒त नामं॑ ते॒भ्यो वो॑ नम॒स्ते नो॑ मृ॒डय॑त ते॒ यं द्वि॑ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं
वो॒ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 21

व॒ज्रि॒णो नाम॒स्थ तेषां॑ वः॒ पश्चाद्-गृ॑हा स्स्व॒प्नो व॑ इ॒षवो॑ ग॒ह्वरो॑
वा॒त नामं॑ ते॒भ्यो वो॑ नम॒स्ते नो॑ मृ॒डय॑त ते॒ यं द्वि॑ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं
वो॒ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 22

अवस्था वा नो नामस्थ तेषां ँ उत्तराद् गृहा आपो व इषव
स्समुद्रो वात नामं तेभ्यो वो नमस्ते नो मृडयत ते यं द्विष्मो यश्च नो
द्वेष्टि तं वो जंभे दधामि ॥ 23

अधिपतयो नामस्थ तेषां ँ उपरि गृहा वर्षं व इषवोऽवस्वान्
वात नामं तेभ्यो वो नमस्ते नो मृडयत ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं
वो जंभे दधामि ॥ 24

क्रव्या नामस्थ पार्थिवा-स्तेषां ँ इह गृहा अन्नं व इषवो निमिषो
वात नामं तेभ्यो वो नमस्ते नो मृडयत ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं
वो जंभे दधामि ॥ 25 (Ref - TS 5.5.10.3)

अपश्चेत पदा जहि पूर्वेण चापरेण च ।

सप्त च मानुषीरिमास्तिस्रश्च राजबन्धवीः () ॥ 26

न वै श्वेतस्याद्ध्याचारेऽहिर् जघान कञ्चन ।

श्वेताय वैदर्वाय नमो नमः श्वेताय वैदर्वाय ॥ 27

(दिश्या - राजबन्धवीर् - द्वे च) (K17) (22)

2.18 आग्रयणाद्यः

2.18.1. आग्रयणं

परमेष्ठ॑.यसि॑ परमां॑ मा॒ ७ श्रियं॑ गमय॑ १ ,

2.18.2 हेमन्तप्रत्यवरोहणं.

प्रत्यव॑रूढो नो॑ हेमन्तः॑ ॥ २

प्रति॑क्षत्रे॒ प्रति॑तिष्ठामि॒ राष्ट्रे॑ ३ प्रत्य॑श्चे॒षु प्रति॑तिष्ठामि॒ गोषु॑ ॥ ४

प्रति॑प्रजायां॒ प्रति॑तिष्ठामि॒ भव्ये॑ ॥ ५

इह॑ धृति॑रिह॒ विधृ॑ति ६ रिह॑ रन्ति॑रिह॒ रम॑तिः ॥ ७

स्यो॑ना पृथि॑वि ८ { }, बडि॑त्था पर्व॑ताना॒मिति॑ द्वे ॥ ९ { }

Expansion for – स्यो॑ना पृथि॑वि

स्यो॑ना पृथि॑वि भवा॑ऽनृक्षरा॒ निवे॑शनी ।

यच्छा॑ नः॒ शर्म॑ सप्र॒थाः ॥ ८ (Ref - EAK 2.15.1)

Expansion for – बडित्था पर्वतानामिति द्वे

बडित्था पर्वतानां खिद्रं बिभर्षि पृथिवि ।

प्र या भूमि प्रवत्वति महा जिनीषि महिनि ॥ (Ref -TS 2.2.12.2)

2.18.3 ईशान बलिः

आ त्वा वहन्तु हरयः सचेतसः श्वेतैरश्वैः सह केतुमद्भिः ।

वाताजिरैर् मम हव्याय शर्वो 10

पस्पृशतु मीढ्वान् मीढुषे स्वाहो 11

पस्पृशतु मीढुषी मीढुष्यै स्वाहा 12

जयन्तोपस्पृश जयन्ताय स्वाहा 13

भवाय देवाय स्वाहा 14

शर्वाय देवाय स्वाहे 15

शानाय देवाय स्वाहा 16

पशुपतये देवाय स्वाहा 17

रुद्राय देवाय स्वाहो 18

ग्रा॒य दे॒वाय॑ स्वा॒हा 19

भी॒माय॑ दे॒वाय॑ स्वा॒हा 20

म॒ह॒ते दे॒वाय॑ स्वा॒हा 21

भ॒व॒स्य॑ दे॒व॒स्य॑ प॒त्न्यै॑ स्वा॒हा 22

श॒र्व॒स्य॑ दे॒व॒स्य॑ प॒त्न्यै॑ स्वा॒हे 23

शा॒न॒स्य॑ दे॒व॒स्य॑ प॒त्न्यै॑ स्वा॒हा 24

प॒शु॒प॒तेर् दे॒व॒स्य॑ प॒त्न्यै॑ स्वा॒हा 25

रु॒द्र॒स्य॑ दे॒व॒स्य॑ प॒त्न्यै॑ स्वा॒हो 26

ग्र॒स्य॑ दे॒व॒स्य॑ प॒त्न्यै॑ स्वा॒हा 27

भी॒म॒स्य॑ दे॒व॒स्य॑ प॒त्न्यै॑ स्वा॒हा 28

म॒ह॒तो दे॒व॒स्य॑ प॒त्न्यै॑ स्वा॒हा 29

ज॒य॒न्ता॒य स्वा॒हा 30

ॐ ग्नये॑ स्वि॒ष्ट॒कृ॒ते सु॒हु॒त॒हु॒त आ॒हु॒ती॒नां॑ का॒मा॒नां॑ स॒म॒र्द्ध॒यि॒त्रे स्वा॒हा ॥ 31

स्व॒स्ति नः॑ पूर्ण॒मुखः॑ परि॒क्राम॑तु 32

गृह॒पोप॑स्पृश गृह॒पाय॑ स्वाहा 33

गृह॒प्युप॑स्पृश गृह॒प्यै॑ स्वाहा 34

घो॒षिण॑ उप॒स्पृश॑त घो॒षिभ्यः॑ स्वाहा 35

श्वा॒सि॒न उप॑स्पृशत श्वा॒सिभ्यः॑ स्वाहा 36

वि॒चि॒न्वन्त॑ उप॒स्पृश॑त वि॒चि॒न्वद्भ्यः॑ स्वाहा 37

प्र॒पु॒न्वन्त॑ उप॒स्पृश॑त प्र॒पु॒न्वद्भ्यः॑ स्वाहा 38

स॒म॒श्नन्त॑ उप॒स्पृश॑त स॒म॒श्नद्भ्यः॑ स्वाहा 39

दे॒व॒से॒ना उप॑स्पृशत दे॒व॒से॒नाभ्यः॑ स्वाहा 40

या आ॒ख्या॒ता याश्चा॒ना॒ख्या॒ता दे॒व॒से॒ना उप॑स्पृशत दे॒व॒से॒नाभ्यः॑ स्वाहा 41

द्वा॒रा॒पोप॑स्पृश द्वा॒रा॒पाय॑ स्वाहा 42

द्वा॒रा॒प्युप॑स्पृश द्वा॒रा॒प्यै॑ स्वाहा 43

ऽन्वा॒सा॒रि॒ण उप॑स्पृशतान्वा॒सा॒रि॒भ्यः॑ स्वाहा 44

नि॒ष॒ङ्गि॒न्नुप॑स्पृश नि॒ष॒ङ्गि॒णो॑ स्वाहा 45

नमो॑ नि॒षङ्गि॑ण इ॒षुधि॑मते 46

क्षेत्र॑स्य पति॑ना वयमि॒ति द्वे ॥ 47 – 48{ }

Expansion for – क्षेत्रस्य पतिना वयमिति द्वे

क्षेत्र॑स्य पति॑ना वय॑ हिते॑ने॒व जया॑मसि ।

गाम॑श्चं पोषयि॒त्वा स नो॑ मृ॒डाती॑दृशे ॥ 47

क्षेत्र॑स्य पते॑ मधु॑मन्तमूर्मि॑ धे॒नुरि॑व पयो॑ अ॒स्मासु॑ धुक्ष्व ।

मधु॑श्चुतं घृ॒तमि॑व सु॒पूत॑मृतस्य नः पतयो॑ मृडयन्तु ।

(Ref - TS 1.1.14.2)

(परमे॑श्च्यसि॒ पर॒माम॑ष्टौ) (K18) (8)

2.19 मासिश्राद्धं

2.19.1 मासिश्राद्धं

यन्मे॑ मा॒ता प्र॑लुलोभ चरत्यननुव्रता ।

तन्मे॑ रेतः पि॒ता वृ॑ङ्क्तां माऽऽभुर॑न्योऽवपद्यताममुष्मै स्वाहा ॥ 1

या॒स्ति॒ष्ठन्ति॒ या॒ धा॒वन्ति॒ या॒ आ॒र्द्रो॒घ्नीः॑ परि॒तस्थु॑षीः ।

अ॒द्भिर्वि॑श्वस्य भ॒र्त्रीभि॑रन्तरन्यं पि॒तुर्द॑धेऽमु॒ष्मै स्वाहा॑ ॥ 2

यन्मे॑ पि॒ताम॒ही प्र॒लुलो॑भ चरत्यननुव्रता ।

तन्मे॑ रे॒तः पि॒ताम॒हो वृ॒ङ्गां मा॒ऽऽभु॑रन्योऽवपद्यताममु॒ष्मै स्वाहा॑ ॥ 3

अन्त॑र्दधे पर्व॒तैरन्त॑र्म॒ह्या पृ॒थिव्या॑ ।

आ॒भिर्दि॒ग्भिर॒न्ता-भि॑रन्तरन्यं पि॒ताम॒हाद्-द॑धेऽमु॒ष्मै स्वाहा॑ ॥ 4

यन्मे॑ प्र॒पि॒ताम॒ही प्र॒लुलो॑भ चरत्यननुव्रता । तन्मे॑ रे॒तः प्र॒पि॒ताम॒हो
वृ॒ङ्गां मा॒ऽऽभु॑रन्योऽवपद्यताममु॒ष्मै स्वाहा॑ () ॥ 5

अन्त॑र्दध ऋ॒तुभि॑रहो॒रात्रै॑स्स (श्च) स॒न्धिभिः॑ ।

अ॒र्धमा॑सैश्च मा॒सैश्चा॒न्तर॑न्यं प्र॒पि॒ताम॒हाद्-द॑धेऽमु॒ष्मै स्वाहा॑ ॥ 6

ये चे॒ह पि॒तरो॑ ये च ने॒ह या॑श्च वि॒द्म या॑ उ च न प्र वि॒द्म ।

अग्ने॑ तान् वे॒त्थ यदि॑ ते जा॒तवे॑दस्तया प्र॒त्त॑ स्व॒धया॑ मदन्तु स्वाहा॑ ॥ 7

स्वाहा पि॒त्रे ॥ 8

पि॒त्रे स्वाहा ॥ 9

स्वाहा पि॒त्रे ॥ 10

पि॒त्रे स्वाहा ॥ 11

स्व॒धा स्वाहा ॥ 12

अ॒ग्नये॑ क॒व्यवा॑ह॒नाय॑ स्व॒धा स्वाहा॑ () ॥ 13

ए॒ष ते॑ त॒त म॑धु॒माꣳ ऊ॒र्मिः सर॑स्वा॒न् या॒वा न॑ग्निश्च॑ पृ॒थि॒वी
च ता॒वत्य॑स्य मा॒त्रा ता॒वती॑न्त ए॒तां मा॒त्रां द॑दामि
यथा॑ ऽग्नि॒रक्षि॑तोऽनु॒पद॑स्त ए॒वं म॒ह्यं पि॒त्रेऽक्षि॑तो॒नुप॑दस्तः स्व॒धा भ॑व तां
त्वꣳ स्व॒धां तै॒स्सहो॑पजीव॒र्चस्ते॑ म॒हि 14,

मै॒ष ते॑ पि॒ताम॑ह म॒धुमाꣳ ऊ॒र्मिः सर॑स्वा॒न् या॒वा न॑ वा॒युश्चा॒न्तरि॑क्षञ्च॒
ता॒वत्य॑स्य मा॒त्रा ता॒वती॑न्त ए॒तां मा॒त्रां द॑दामि यथा॑ वा॒युर॑क्षि॒तो
ऽनु॒पद॑स्त ए॒वं म॒ह्यं पि॒ताम॑हा॒याक्षि॑तोऽनु॒पद॑स्तः स्व॒धा भ॑व तां त्वꣳ
स्व॒धां तै॒स्सहो॑पजीव॒ सामा॑नि ते॒ म॒हि॒मै 15,

ष ते॑ प्र॒पिता॒मह॑ म॒धुमा॑ꣳ ऊ॒र्मिः सर॑स्वान्. या॒वाना॑दित्यश्च द्यौश्च
ता॒वत्य॑स्य मा॒त्रा ता॑वतीं त ए॒तां मा॒त्रां द॑दामि यथाऽऽदि॒त्योऽक्षि॑
तोऽनु॑पदस्त ए॒वं म॒ह्यं प्र॒पिता॒महा॑याऽक्षि॒तोनु॑पदस्तः स्व॒धा भ॑व तां
त्वꣳ स्व॒धां तै॒स्सहो॑पजीव यजूꣳषि ते॑ म॒हिमा ॥ 16

(अ॒मुष्मै॒ स्वाहा॑ – स्व॒धा स्वा॑है – क॒म् च) (K19) (21)

2.20 मासिश्राद्धं

2.20.1 मासिश्राद्धं

पृ॒थि॒वी ते॑ पा॒त्रं द्यौर॑पि॒धानं॑ ब्र॒ह्मण॑स्त्वा मु॒खे जु॑होमि ब्रा॒ह्मणा॑नां त्वा
प्रा॒णापा॑नयोर्-जुहो॒म्यक्षि॑तम॒सि मै॒षां क्षे॑ष्टा अ॒मुत्रा॑मुष्मिन् लो॒के ॥ 1

मा॒र्जय॑न्तां म॒म पि॒तरो॑ 2 , मा॒र्जय॑न्तां म॒म पि॒ताम॑हा 3,

मा॒र्जय॑न्तां म॒म प्र॒पिता॑महा 4, मा॒र्जय॑न्तां म॒म मा॒तरो॑ 5,

मा॒र्जय॑न्तां म॒म पि॒ताम॑ह्यो 6, मा॒र्जय॑न्तां म॒म प्र॒पिता॑म॒ह्यः ॥ 7

ए॒तत् ते॑ त॒तासौ॑ ये च त्वा॒मन्वे॑ ८,
 तत् ते॑ पि॒ताम॒हासौ॑ ये च त्वा॒मन्वे॑ ९,
 तत् ते॑ प्र॒पिताम॒हासौ॑ ये च त्वा॒मन्वे॑ १०,
 तत् ते॑ मा॒तरसौ॑ याश्च त्वा मन्वे॑ ११,
 तत् ते॑ पि॒ताम॒ह्यसौ॑ याश्च त्वा॒मन्वे॑ १२,
 तत् ते॑ प्र॒पिताम॒ह्यसौ॑ याश्च त्वा॒मनु॑ ॥ १३

मा॒र्जय॑न्तां म॒म पि॒तर इ॒त्येते॑ ॥ १४-१९

ये च वो॒ऽत्र ये चा॒स्मास्वा॑श॒ऽसन्ते॑ २०, याश्च वो॒ऽत्र
 याश्चा॒स्मास्वा॑श॒ऽसन्ते॑ २१, ते च वह॑न्तां २२, ताश्च वह॑न्तां २३,
 तृ॒प्यन्तु॑ भ॒वन्त॑ २४, स्तृ॒प्यन्तु॑ भ॒वत्य॑ २५, स्तृ॒प्यत॑ तृ॒प्यत॑ तृ॒प्यत॑ ॥ २६

पु॒त्रान् पौ॒त्रान॑भि॒ तर्प॑यन्तीरापो मधु॑मतीरिमाः ।
 स्व॒धां पि॒तृभ्यो॑ अ॒मृतं॑ दु॒हाना॑ आपो॑ दे॒वीरु॒भया॑ स्तर्प॑यन्तु ॥ २७

तृ॒प्यत॑ तृ॒प्यत॑ तृ॒प्यत॑ ॥ २८

प्रा॒णे नि॒विष्टो॑ऽमृतं जुहोमि ब्र॒ह्मणि॑ म आ॒त्माऽमृत॑त्वाय ॥ 29

(मासि श्राद्ध मन्त्राः समाप्तः)

(अष्टकाद्य मन्त्रा प्रारंभः)

2.20.2 अष्टका

यां जनाः॑ प्रति॒नन्द॑न्ति रा॒त्रिं धे॒नुमि॑वाय॒तीम् () ।

सम्॑व॒त्सर॑स्य या पत्नी॑ सा नो अस्तु सु॒मङ्ग॒ली स्वाहा॑ ॥ 30

वह॑ व॒षां जा॑तवेदः पि॒तृभ्यो॑ यत्रै॒नान् वे॒त्थ नि॑हि॒तान् प॑रा॒के ।

मे॒दसः॑ कू॒ल्या उप॑ तान् क्ष॒रन्तु॑ स॒त्या ए॒ता आ॒शिषः॑ (ए॒षामा॒शिषः)

सन्तु॑ कामैः॑ स्वाहा ॥ 31

यां जनाः॑ प्रति॒नन्द॑न्तीत्येषा ॥ 32

इ॒यमे॒व सा॒ या प्र॑थ॒मा व्यौ॑च्छ॒दिति॑ ति॒स्रः ॥ 33 तो 35 { }

Expansion for – इ॒यमे॒व सा॒ या प्र॒थ॒मा व्यौ॒च्छ॒दिति॑ ति॒स्रः॑.

इ॒यमे॒व सा॒ या प्र॒थ॒मा व्यौ॒च्छ॒दन्त॑रस्यां च॒रति॑ प्र॒वि॒ष्टा ।

व॒धूर्ज॑जान॒ नव॑गज्जनि॒त्री त्र॒य ए॒नां म॒हि॒मानः॑ सच॒न्ते ॥ 33

छ॒न्द॒स्वती॑ उ॒षसा॑ पे॒पि॒शाने॑ स॒मानं॑ यो॒निम॑नु सञ्च॒रन्ती॑ ।

सूर्य॑प॒त्नी वि॒ च॒रतः॑ प्र॒जान॑ती के॒तुं कृ॑ण्वाने अ॒जरे॑ भूरि॑रेतसा ॥ 34

ऋ॒तस्य॑ प॒न्था॒मनु॑ ति॒स्र आ॒गु॒स्त्रयो॑ घ॒र्मासो॑ अनु॒ ज्योति॑षाऽऽगुः ।

प्र॒जामे॑का र॒क्षत्यूर्ज॑मे॒का व्र॑तमे॒का र॒क्षति॑ दे॒वयू॑नां ॥ 35

(Ref - – TS 4.3.11.2)

ए॒का॒ष्टकां॑ पश्य॒त दो॑ह॒माना॑म॒न्नं मा॒ञ्स॒वद्-घृ॒तव॑थ्-स्व॒धाव॑त् ।

तद्-ब्रा॒ह्मणै॑रति॒पूत॑-म॒नन्त॑-म॒क्षय्य॑-म॒मुष्मि॑न् लो॒के स्फी॑तिं ग॒च्छतु॑

मे पि॒तृभ्यः॑ स्वाहा ॥ 36

औ॒लू॒खला॑ ग्रा॒वाणो॑ घोष॒मक्र॑त ह॒विः कृ॑ण्वन्तः प॒रिव॑त्स॒रीणम्॑ ।

ए॒का॒ष्टका॑ सु॒प्रजा॑ वी॒रव॑न्तो व॒यञ् स्या॑म प॒तयो॑ र॒यीणां॑ ॥ 37

एकाष्टका तपसा तप्यमाना सम्वत्सरस्य पत्नी दुदुहे प्रपीना () ।

तं दोहमुपजीवाथ पितरः सहस्रधारममुष्मिन् लोके स्वाहा ॥ 38

(आयतीं – प्रपीनैकं च) (K20) (21)

2.21 अष्टकाद्यः

2.21.1 अष्टका

उक्थ्यश्वास्यतिरात्रश्च साद्यस्क्रीः छन्दसा सह ।

अपूपघृताहुते नमस्ते अस्तु माऽसपिप्पले स्वाहा ॥ 1

भूः पृथिव्यग्निनर्चामुं मयि कामं नियुनज्मि स्वाहा ॥ 2

भुवो वायुनाऽन्तरिक्षेण साम्नाऽमुं मयि कामं नियुनज्मि स्वाहा ॥ 3

स्वर्दिवाऽऽदित्येन यजुषाऽमुं मयि कामं नियुनज्मि स्वाहा ॥ 4

जनदद्विरथर्वाङ्गिरोभिरमुं मयि कामं नियुनज्मि स्वाहा ॥ 5

रोचनायाजिरायाग्नये देवजातवे स्वाहा ॥ 6

के॒तवे॑ म॒नवे॑ ब्र॒ह्मणे॑ दे॒वजा॑तवे॒ स्वाहा॑ ॥ 7

स्व॒धा स्वाहा॑ 8, ऽग्नये॑ क॒व्यवा॑हनाय स्व॒धा स्वाहा॑ ॥ 9

2.21.2 सनिमित्वा जपः

अ॒न्नमि॑व ते दृ॒शे भू॒यासं॑ 10,

ँव॒स्त्रमि॑व ते दृ॒शे भू॒यासं॑ 11,

ँवि॒त्तमि॑व ते दृ॒शे भू॒यास॑ 12,

मा॒शेव॑ ते दृ॒शे भू॒यास॑ ७ 13,

श्र॒द्धेव॑ ते दृ॒शे भू॒यास॑ ७ 14

स॑ ७ स्र॒वन्तु॑ दि॒शो म॒हीः समा॑ धा॒वन्तु॑ सू॒नृताः॑ () ॥ 15

स॒र्वे का॒मा अ॒भिय॑न्तु मा प्रि॒या अ॒भि र॑क्षन्तु मा प्रि॒याः ।

य॒शोऽसि॑ य॒शोऽहं॑ त्वयि॑ भू॒यास॑मसौ ॥ 16

2.21.3 रथादिलाभे स्वीकारः

अ॒ङ्गौ न्य॒ङ्गाव॑भित॒ इत्ये॑षा ॥ 17 { }

Expansion for – अङ्गौ न्यङ्गावभित इत्येषा .

अङ्गौ न्यङ्गा वभितो रथं यौ ध्वान्तं वाताग्रमनु संचरन्तौ
दूरेहेति-रिन्द्रियावान् पतन्नी ते नोऽग्नयः पप्रयः पारयन्तु ॥ 17

(Ref - TS 1.7.7.2)

अध्वनामध्वपते स्वस्ति मा संपारय ॥ 18

अयं वामश्विनौ रथो मा दुःखे मा सुखे रिषत् ।

अरिष्टः स्वस्ति गच्छतु विविघ्नन् पृतनायतः ॥ 19

अश्वोऽसि हयोऽस्यत्योऽसि नरोऽस्यर्वाऽसि सप्तिरसि वाज्यसि
वृषासि नृमणा असि ययुर्नामास्यादित्यानां पत्वाऽन्विहि ॥ 20

हस्तियशसमसि हस्तियशसी भूयासं वह कालवह श्रियं
माऽभि वह । इन्द्रस्य त्वा वज्रेणाभि निदधाम्यसौ ॥ 21

2.21.4 सँवादमेध्यतः कर्म

अवजिह्वक निजिह्वकाव त्वा हविषा यजे () ।

तथ् सत्यं यदहं ब्रवीम्यधरो मदसौ वदाथ् स्वाहा ॥ 22

आ ते वाचमास्यां दद आ मनस्यां हृदयादधि ।

यत्र यत्र ते वाङ्निहिता तां त आददे ।

तथ् सत्यं यदहं ब्रवीम्यधरो मत्पद्यस्वासौ ॥ 23

(सूनृता - हविषा यजे - चत्वारि च) (K21) (24)

2.22 विविधकर्माणि

2.22.1. क्रोधापनयनार्थं कर्म

या त एषा रराट्या तनूर्-मन्योर्-मृद्धस्य नाशिनी ।

तां देवा ब्रह्मचारिणो विनयन्तु सुमेधसः ॥ 1

यत् त एतन् मुखेऽमतं रराटमुदिव विद्ध्यति ।

वि ते क्रोधन्नयामसि गर्भमश्चतर्या इव ॥ 2

2.22.2. असम्भवेप्सोः कर्म

अवज्यामिव धन्वनो हृदो मन्युं तनोमि ते ।

इन्द्रापास्य पलिगमन्येभ्यः पुरुषेभ्योऽन्यत्र मत् ॥ 3

2.22.3. पुण्यव्यवहारसिद्ध्यर्थं कर्म

यद॒हं॑ ध॒नेन॑ प्र॒पण॑श्च॒रामि॑ ध॒नेन॑ दे॒वा ध॑नमिच्छ॒मानः॑ ।
तस्मि॒न्त् सोमो॑ रुच॒मा द॑धात्व॒ग्निरिन्द्रो॑ बृह॒स्पति॑श्च॒ स्वाहा॑ ॥ 4

2.22.4. स्नेहाविच्छेदार्थं कर्म

परि॑ त्वा गि॒रेरमि॑हं परि॒ भ्रातुः॑ परि॒ष्वसुः॑ ।
परि॑ सर्वे॒भ्यो ज्ञा॑तिभ्यः परि॒षीतः॑ क्वे॒ष्यसि॑ () ॥ 5

शश्च॑त् परि॒कुपि॑तेन॒ संक्रा॑मेणाविच्छि॒दा ।
उले॑न परि॒षीतोऽसि॑ परि॒षीतोऽस्यु॑लेन ॥ 6

2.22.5 पलायितदासुदीनां पुनरागमनफलं कर्म.

आव॑र्तन॒ वर्तये॑त्येषा ॥ 7 { }

Expansion for - आव॑र्तन॒ वर्तये॑त्येषा .

आ॒ वर्त॑न॒ वर्तय॑ नि नि॒वर्त॑न॒ वर्तये॑न्द्र न॒र्दबु॑द ।

भूम्या॑श्च॒तस्रः॑ प्र॒दिश॑स्ताभि॒रा वर्त॑या पुनः॑ ॥ 7 (Ref -TS 3.3.10.1)

आव॑र्तने॒ निव॑र्तन॒ आव॑र्तन॒ निव॑र्तनाय॒ स्वाहा॑ ॥ 8

अनु॒पोऽह्म॑दनु॒ह्वयो॑ नि॒वर्तो॑ वो॒ न्यवी॑वृतत् ।

ऐ॒न्द्रः॑ परि॒क्रोशो॑ वः॒ परि॑क्रोशतु॒ सर्व॑तः ॥ 9

यदि॑ मा॒मति॑ म॒न्या॑द्ध्वा अ॒दे॒वा दे॒वव॑त्तरम् ।

इ॒न्द्रः॑ पा॒शेन॑ सि॒क्त्वा वो॒ मह्य॑मिद्-व॒श॒मा॒नया॑थ् स्वाहा ॥ 10

2.22.6 देहे फलदिपतने प्रक्षालनं.

यदि॑ वृ॒क्षाद्-यद्य॑न्तरि॒क्षात्-फ॒लम॑भ्यप॒तत्तदु॑ वा॒युरे॒व ।

यत्रा॑स्पृक्ष॒त्तनु॑वं यत्र॑ वा॒स आपो॑ बा॒धन्तां॑ निर्ऋ॒तिं प॒राचैः॑ () ॥ 11

ये प॒क्षिणः॑ प॒तय॑न्ति बि॒भ्यतो॑ निर्ऋ॒तैः सह॑ ।

ते मा॑ शि॒वेन॑ श॒ग्मेन॑ ते॒जसो॑न्दन्तु॒ वर्च॑सा ॥ 12

दि॒वो नु॑ मा॒ बृ॒हतो॑ अ॒न्तरि॑क्षादपा॒स्तोको॑ अ॒भ्यप॑तच्छि॒वेन॑ ।

सम॑हमिन्द्रि॒येण॑ म॒नसा॑ स॒मागां॑ ब्रह्म॒णा संपृ॑ञ्चानः सु॒कृता॑ कृ॒तेन॑ ॥ 13

2.22.7 आगारस्थूणाविरोहणादीषु होमः.

इ॒मं मे॑ वरु॒ण॑ १४ { } , तत्त्वा॑ या॒मि॑ १५ { } , त्व॒न्नो॑ अ॒ग्ने॑ १६ { } ,
स त्व॒न्नो॑ अ॒ग्ने॑ १७ { } , त्वम॑ग्ने॒ अया॑सि॒ १८ { } , प्र॒जा॒प॒ते॑ १९ { } ।

**Expansion for – इ॒मं मे॑ वरु॒ण॑ १४ , तत्त्वा॑ या॒मि॑ १५ ,
त्व॒न्नो॑ अ॒ग्ने॑ १६ , स त्व॒न्नो॑ अ॒ग्ने॑ १७ , त्वम॑ग्ने॒ अया॑सि॒ १८
(Same as Per EAK 2.15.1)**

Expansion for – प्र॒जा॒प॒ते॑ १९.

प्र॒जा॒प॒ते॑ न त्वदे॒तान्य॑न्यो॒ विश्वा॑ जा॒तानि॑ परि॒ ता ब॑भूव ।
यत्का॑मास्ते जुहु॒मस्त॑न्नो॒ अस्तु॑ वय॒ꣳ स्या॑म॒ पत॑यो रयी॒णाम् ॥ १९

(Ref - TS 1.8.14.2)

स॒म्राजं॑ च॒ २० { } व्या॒ह॒ती॒र् वि॒ह॒ताः॑ ॥ (२१-२३) { }

Expansion for – स॒म्राजं॑ च॒ , व्या॒ह॒ती॒र् वि॒ह॒ताः॑.

स॒म्राजं॑ च॒ वि॒राजं॑ चा॒भि॒श्री॒र्या च॑ नो गृहे ।
लक्ष्मी॑ रा॒ष्ट्रस्य॑ या॒ मुखे॑ तया॒ मा स॑ꣳसृ॒जाम॑सि ॥ २०

शु॒भि॒के॒ शि॒र आ रो॒ह शो॒भय॑न्ती॒ मुखं॑ म॒म ।

मुख॑ꣳ हि॒ म॒म शो॒भय॑ भू॒याꣳसं॑ च॒ भ॒गं कुरु॑ ॥ 21

या॒मा॒हर॑ज्ज॒मद॑ग्निः श्र॒द्धायै॑ का॒माया॑न्यै ।

इ॒मां ता॒मपि॑ न॒ह्येऽहं॑ भ॒गेन॑ स॒ह वर्च॑सा ॥ 22

यदा॑ज्जनं॒ त्रैक॑कु॒दं जा॒तꣳ हि॒मव॑त॒ उप॑रि ।

ते॒न वा॒माज्जे॑ ते॒जसे॑ वर्च॑से॒ भगा॑य च ॥ 23 (Ref - EAK 2.8.2.)

2.22.8 अमात्यानामाभिमुख्येन निधने परिधिनिधानम्.

इ॒मं जी॒वेभ्यः॑ परि॒धिं द॑धामि॒ मैषां॑ नु॒ गाद॑परो॒ अर्द्ध॑मे॒तम् ।

श॒तं जी॒वन्तु॑ श॒रदः॑ पु॒रूची॑स्ति॒रो मृ॒त्युं द॑धतां॒ पर्व॑तेन ॥ 24

(क्वे॑ष्य॒सि - प॒राचै॑ - र॒ष्टौ च॑) (K22) (28)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 22 Khandaas

(उ॒ष्णो॒न प॒ञ्चद॑शा - यु॒र्दा ए॒कवि॑ंशति - रा॒गन्त्रा द॑श - यो॒गेयो॒गे
 त्रयो॑दश - सु॒श्रवः॑ सु॒श्नव॑समष्टौ - परि॑ त्वा॒ग्नि - इ॒मं स्तो॑म -
 मा॒युष्य॑ मे॒कान्न॑वि॒ंशति॑ रे॒कान्न॑वि॒ंशति॑र् - म॒यि प॑र्वत॒पूरु॑ष
 षोड॑श - त्रय्यै॑ वि॒द्याया॑ अ॒ष्टाद॑श - धा॒ता द॑दातु नो
 र॒यिमे॑कवि॒ंशति॑ - र॒श्मा भ॑व षोड॑श - मा ते॑ कु॒मारं
 त्रयो॑वि॒ंशति॑र् - न॒क्तञ्चा॑रिणश्चतु॒र्दश॑ - यद् भू॒मेः षोड॑वि॒ंशतिः॑ -
 कू॒र्कुरः॑ प॒ञ्चवि॑ंशति - रि॒न्द्र ज॑हि द्वावि॒ंशतिः॑ -
 प॒रमे॑ष्ट्यसि॒ पर॑मामष्टौ - यन्मे॑ मा॒ता - पृ॑थि॒वी ते पा॒त्र
 मे॒कवि॑ंशति॒ रे॒कवि॑ंशति - रु॒क्थ्यश्च॑ त्रयो॑वि॒ंशति॑र् - या त
 ए॒षाष्टा॑वि॒ंशति॑र् द्वावि॒ंशतिः॑)

Korvai with starting Padams of 1, 11, Series of Khandaas :-

(उ॒ष्णो॒न - धा॒तो - व॒थ्यश्च॑ द्वावि॒ंशतिः॑)

First and Last Padam in EAK, 1st Prapaatakam :-

(उष्णेन – पर्वतेन)
- -

। हरिः ओम् ।

एकाग्निकाण्डे द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः

----- एकाग्निकाण्डः समाप्तः-----

=====

Ekaagni Kaandam Counts – 2nd Prapaatakam

	Vaakyams
Khanda - 1	15
Khanda – 2	21
Khanda – 3	10
Khanda – 4	14
Khanda – 5	8
Khanda – 6	19
Khanda – 7	19
Khanda – 8	19
Khanda – 9	16

कृष्णयजुर्वेदीय एकाग्निकाण्डः

Khanda – 10	18
Khanda – 11	11
Khanda – 12	16
Khanda – 13	23
Khanda – 14	14
Khanda – 15	26
Khanda – 16	25
Khanda – 17	22
Khanda - 18	8
Khanda – 19	21
Khanda – 20	21
Khanda - 21	24
Khanda - 22	28
Total →	398

Note: The difference actual counts

For Khanda 4 – 13 vaakyams are shown in korvai, but in actual count it is 14.

For Khanda 13 – 23 vaakyams are shown in korvai, but in actual count it is 24.